

*Pedagoginės
Aktualijos
Piličiausko
Akimis*

NR. 27

2008 m. kovo 1 d.

PAPA-27

Pavasariniai sveikinimai ir linkėjimai Skaitytoją nukreipia į reikšmingą šių metų kovo mėnesio turinį – dvasingąją Gavėnios kančios ir Prisikėlimo prasmę. Neabejotina, kad pamąstymai tokia tema turėtų pozityvios reikšmės tiek tikinčiajam, tiek ir laisvamaniui (beje, pastarasis šios temos pasirinkimą ir išprovokavo...). Bent jau tikrai tokia pokalbio tema su mokiniais neturėtų didinti kasmet mūsų mokyklose stiprėjančios smurto bangos. Tiesa, dvasingas minėto turinio dialogas su ugdytiniais – didelė prabanga, t.y. ne kiekvienam mokytojui prieinamas. Tai savotiškas testas, leidžiantis pasitikrinti savojo autoriteto lygį klasės mokinių sąmonėje... Tačiau pabandyti galima bent jau todėl, kad įsitikinime, kokiomis vertybių prabomis disponuojame.

Aktualija siūlo atnaujinti požiūrį į mokinių tėvus – nepaprastai reikšmingus mūsų ugdymo partnerius, kurių praktinio poveikio galimybės vis dar apmaudžiai lieka neišnaudojamos. O jos ypač būtų reikšmingos šių dienų pedagogikai, ieškančiai (ir niekaip nesurandančiai) būdų bei priemonių, leidžiančių pažaboti prievartą, didinti mokinių mokymosi motyvaciją etc.

Publikacijoje Apsisprendime dėl ugdymo principų toliau tęsiama e-žurnalo skaitytojui jau žinomos knygos (L. Navickienė, S. Karalienė, A. Navickas, A. Piličiauskas. Grožio ir Gėrio link, Klasės auklėtojo knyga.- Vilnius, 2007) vertybinių nuostatų ekspozicija. Manome, kad ši medžiaga (kaip ir Praktikumė pateikiamos temos) sudarys galimybę auklėtojams, negalėjusiems dalyvauti apskričių seminaruose, renovuoti jų vedamų klasės valandėlių turinį ir jų efektyvumą.

Doc. dr. Lolita Navickienė rubrikoje Praktikumus talpina ištrauką (iš jau minėtos knygos) „Saugodami protėvių dvasią, geriau suprasime savąją“. Publikacijoje, kuri galėtų praturtinti ir klasės valandėlės, skirtos Kovo 11-osios idėjų paminėjimui, turinį, ir suteikti išvalgų mokinių tautiškumo bei pilietiškumo ugdymui, naudojamos dailės reprodukcijos (autorė S. Karalienė) „Pa-kele“, „Bokštai“, „Prisiminimai“, „Erėvės“ ir „Langas“, o taip pat eilėraštis „Žalias samanų lopinėlis“ (autorė L. Navickienė).

Šio PAPA numerio skyriuje Ruoškėmės konferencijai talpinami gauti pranešimai, kuriuos atsiuntė autoriai, norintys dalyvauti baigiamajame Projekto renginyje (Vilnius, 2008 03 07, viešbutis „Panorama“) ir ketinantys jame pasidalinti sukaupta asmenine patirtimi taikant knygos „Grožio ir Gėrio link“ idėjas mokinių ugdymo procese.

Rubrikoje Seminarai, seminarai, seminarai Skaitytojui siūlomas pluoštėlis išpūdžių ir nuotraukų, reflektuojančių malonų bendravimą ir bendradarbiavimą su Batakų ir Miroslavo vidurinių mokyklų kolegomis. Čia taip pat pateikiama ir keletas išvalgų, kurios, manyčiau, tikrai teigiamai veikė švietimo reformos strateginių tikslų įgyvendinimą.

Solėja Karalienė tęsia publikacijų ciklą „Žiniasklaida – pagrindinė šių dienų asmenybės auklėtoja“ (žr. PAPA-24 – PAPA-26). Ketvirtajame straipsnyje „Žiniasklaidos šoko terapija“ Autorė dalijasi šviežiais išpūdžiais, patirtais viešnagės Paryžiuje metu. Remdamasi ten gyvenančių tautiečių pastebėjimais, ji bando sugretinti lietuviškos ir tenyktės žiniasklaidos vertybinius prioritetus bei galimą atitinkamą jos įtaką žmonių dvasinei savijautai ir tarpasmenybiniams – bendravimo santykiams.

Skryriuje Nauja knyga Lolita Piličiauskaitė-Navickienė skaitytojui pristato savo naują romaną „Ir tada bus geriau...“. Šiame kūrinyje Autorė toliau plėtoja knygos „Grožio ir Gėrio link“ idėjas: meninėmis priemonėmis Skaitytojas raginamas susimąstyti apie kiekvieno mūsų kasdienybėje paliekamus gerumo ar blogumo pėdsakus, jų poveikį tolesniam mūsų pačių ir kitų žmonių likimui.

Tebūnie 2008–ųjų pavasaris – sėkmingos sėjos turtingam dvasiniam derliui auginti metas!

Nuoširdžiai

Albertas

2008 m. kovo 1 d.

Mieli Kolegos,

ši kartą sveikinimo ir linkėjimo turinį bei adresatą pasiūlė žinomo rašytojo straipsnis „Prikaltas prie nemirtingumo kryžiaus“, kurį atspausdino (2008 02 06) vienas populiarius šalies dienraštis. Autorius (matyt, nevaržomas religinių tiesų) paantraštėje skliausteliuose nurodo publikacijos paskirtį ir jos skaitytoją: „Laisvamanių gavėniai“. Pagalvojau: kodėl neparodžius dėmesio ir pagarbos kitojų įsitikinimų žmonėms? Tai yra, kodėl nepasiūlius jiems minčių, kurias galėtų apibendrinti paantraštė „**Tikintiųjų Gavėniai**“? – Juolab, kad kovo mėnuo dovanoja ne tik Gavėnios atkarpą, bet leidžia išgyventi dar ir Prisikėlimo slėpinį... (Mielosios Moterys, Jums skirti jausmai Kovo 8-osios proga išlieka tie patys, kurie publikuoti PAPA–17...) Taigi, ką šioje Metų rato atkarpoje galėtų patirti – pajauti ir išgyventi, pasisemti sau ir atiduoti kitiems – dvasingo mokytojo asmenybė, – mokytojo – humanisto, neturincio specialaus teologinio išsilavinimo, bet teikiančio sau tikinčiojo kataliko statusą. (Sakoma, Lietuvoje tokiais save nurodo per 80% žmonių...)

Pacituosiu minėto rašytojo poziciją: „Tačiau visais laikais atsirasdavo keistuolių arba išrinktųjų, panašių į mitologinį Prometėją, kuris, gailėdamas prietemoj vargstančių žmogelių, dovanojo jiems ugnį, pavogtą iš Olimpo dievų. **Nė vienas geras darbas, deja, nelieka nenubaustas** (paryškinta mano – A.P.). Prometėjas buvo prirakintas prie uolos, o erelis vis atskrisdamas lesė jo kepenis. Ne Dzeusas, o patys žmonės kalė prie kryžiaus arba rakino prie uolos savuosius, išdrįsusius priešintis nusistovėjusiai tvarkai ir galybei.“ Manau, tokios išvados turinys skaitytojui, perskaičiusiam šį tekstą, didelių sunkumų neturėtų kelti. Vienas variantų: nebūkite prometėjai! Nedarykite gerų darbų! Nesipriešinkite nusistovėjusiai tvarkai ir galybei, jeigu nenorite būti baudžiami...

Faktų, deja, patvirtinančių šį laisvamaniškąjį credo, rastume ir mūsų dienų mokykloje. Pavyzdžiui, kas matė LNK 2007 gruodžio 11-osios TV laidą „Paskutinė instancija“, sutiks, kad stropi ir pareiginga gimnazistė, raginusi bendraklasius mokytis (arba bent jau netrukdyti mokytis jai) bendraamžių buvo visaip niekinama ir galop priversta lenktis atriedančio traukinio ratams... Nenorėdamas žeisti laisvamaniško asmens įsitikinimų, drįstu klausti kolegas mokytojus: **į kokią ak-lavietę orientuoja mokyklą ir visuomenę aukščiau cituota nuostata**, kad „nė vienas geras darbas, deja, nelieka nenubaustas“? Ar ne todėl dorai dirbusi senutė gali būti apiplėšta ir nužudyta, o kolega, ieškantis inovatyvių darbo metodų, siekiantis efektyvinti ugdomąjį procesą, bus apšauktas išsišokėliu ir visokeriopai niekinamas? Ar ne todėl mūsų visuomenė vis labiau primena gyvulių fermą, kurioje padėti hierarchinėje laiptinėje lemia jėgos kriterijai, užimamos pareigos, turtai?..

Manychiau, sutiksite, kad **būtina keisti „metodologinius“ tokios sužvėrėjusios žmonių būties pagrindus**. Bet, antra vertus, juk grandiozinis šios kaitos liudijimas buvo jau atliktas! Pasamprotaukime žmogui leistų mąstymo galimybių lygmenyje.

... Atsukime Laiką ratą dvidešimt ir daugiau amžių atgal... Neapykantos, pykčio, keršto pavyzdžių Žemėje matome ne mažiau negu šiandien... Juk, pamename, veikė Senojo Testamento nuostata: **akis už akį, dantis už dantį**... Tokiam, lyg ir savaime suprantamam egzistencijos principui, kuris, beje, nepaprastai gajus dar ir mūsų gyvenime (tik neretai modifikuojamas į dar modernesnę versiją – „jei tau sudavė per kairį skruostą, vožk atgal per abu“) neutralizuoti reikėjo alternatyvaus – „sukrečiančio“ pavyzdžio. Pavyzdžio, kuris galėtų liudyti visiškai kitoki žmogiškojo bendravimo lygmenį, grindžiamą **meile ir aukojimusi, atjauta ir altruizmu, pagarba ir tolerancija**... Matyt, todėl prieš 2 tūkstantmečius žmonijai buvo parodyta visa alternatyvaus būties principo („Jeigu tau sudavė per kairį skruostą, tai skriaudėjui atsuk ir dešini“) anatomija. Suprantama, tuo

tikslu buvo reikalingas scenarijus, kuriame pagrindinis Herojus – **Dievybė tampa Žmogumi, gyvena tarp mūsų ir aukvoja savo gyvybę kitių labui...** Glaustai tariant, parodytas konkretus žmogiškosios būties pavyzdys.

Taigi Gavėnia – Žmogiškosios kančios ekspozicija. Vardan ko? – Vardan žmogaus, arba, kitytais žodžiais, kančia dėl žmogaus, grindžiama didele meile jam. Kančia, kurios prasmę suvokęs žmogus, galėtų esmingai keisti savo būties turinį, sąveikos su kitytais žmonėmis principus. Tačiau, tikėtina, kad tūlam laisvamaniui čia sunkiau suvokti aukos prasmingumą. Ir, matyt, todėl rašytojas, apibendrintai paminėjęs, kad žmonės visada niekino narsiuosius už jų „drąsą ir sugebėjimą aukotis“, toliau tęsia: „Dievaži, sunku patikėti, kad už tokį [žmonių – A.P.] tamsumą, žiaurumą ir nesugebėjimą skirti gėrio nuo blogio, tiesos nuo apgaulės, Viešpats, ant kryžiaus prikaltas Sūnaus Tėvas, galėjo labiau pamilti žmoniją ir žadėti jai nemirtingumą...“ Priimant tokį požiūrį, arba taikant tokią samprotavimų logiką, nenoromis iškyla primityvūs „tėvo sadisto“ ir vulgarūs „sūnaus mazochisto“ paveikslai... Akivaizdu, kad panaši interpretacija Dieviškumui vietos nepalieka ir todėl suprantama, kad laisvamaniui tokiuose paveiksluose sunku išvelgti ne eilinės aukos prasmę.

Visiškai kita erdvė atsiveria tikinčiajam. Joje norėdamas gali išvelgti kad ir tokią prasmę: „Mano mielieji Žemės žmogeliukai! Prašau jus – nekovokite vienas prieš kitą. Mylėkite, gerbkite ir aukokitės artimo labui ir jūs būsite laimingi, - tūkstantį kartų laimingesni, negu išitraukę į žūtbutinių kovų ir beprasmių intrigų pasaulį...“ Taigi, Viešpats pasiūlė idėją – **mylėkite vienas kitą ir būsite laimingi**. Deja, tuo pačiu mums paliko ir ... **pasirinkimo bei veiksmų laisvę...** Pateiksiu tik vieną pavyzdį – o tikinčiųjų interesus tenkinanti žiniasklaida jų galėtų ir privalėtų teikti reguliariai, t.y. kasdien ir ne po vieną. (Beje, šiandieninės blogio akademijos populiarinamas smurtas, manyčiau, tenkina minėtus laisvamano argumentus, kad „nė vienas geras darbas, deja, nelieka nenubaustas“). Pavyzdys liudija, kaip keičiasi Įsiklausiusiojo į Viešpaties raginimą mons. K. Vasiliausko elgsena, kurią spaudoje papasakojo Zita Žemaitytė.

„Kartą Monsinjoras skaitė naktį, girdi, kažkas krebžda už lango. Atidaro, o ten žmogus, isikibęs į atbrailą, stengiasi ilipti į balkoną. Tikslas aiškus – apiplėšti. Ir ką daro Kazimieras? Ištiesia nabagai rankas, kad tas nenukristų. Vagis isikepurnėja pro balkoną, o Monsinjoras greitai jam verda arbatą, duoda šiltus drabužius, nes „svečias“ sušalęs ir varganas...“ – Dvasingumo Everestas? – Gal būt. Nors V. Daujotytė šioje Asmenybėje daugiau išvelgia dvasingą paprastumą: „Monsinjoras buvo sėjėjas, kuriam nerūpėjo, ar ten sėjama sėkla dygsta ar ne. Ar ji kris ant akmens, ar į dūšią, kur ji niekada neprasikals. Jis nesidomėjo nei vardais, nei pavardėmis. Kiekvieną akimirką buvo pasiruošęs kalbėti su kiekvienu, lyg būtų seni pažįstami. Jis sėja, ir sėja, ir sėja. <...> Paklaustas, kaip gyvena, atsakydavo: „Stengiuosi šventai, bet ne visada išeina“ (Lietuvos žinios, 2006 10 14).

Mieli Kolegos, palinkėkime vienas kitam **dvasingo paprastumo**: sėkime Grožio ir Gėrio sėklas mokinių sielose, kad jos sudygtų ir vešliai augdamos vis labiau gožtų kėrojančius pykčio, kėršto, neapykantos, puikybės, egoizmo ir kitus panašius stagarus.

Sėkmės ir prasmingų potyrių žengiant Gavėnios keliu, vedančiu į Prisišėlimą – Meilės liudijimo Stebuklą.

Nuoširdžiai

Albertas

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Aktualija

Tėvai – ugdymo partneriai

Pradžiai priminsiu tezę, kurią dažnai kartoju gerb. Kolegoms mūsų susitikimų metu, ir kuri ne kartą publikuota PAPA puslapiuose:

- ❖ norint vaikus sėkmingai **mokyti**, juos pirma reikia **auklėti**. Tačiau –
- ❖ norint vaikus **auklėti**, juos reikia palikti ramybėje, - **pirmiau reikia auklėti jų tėvus**.

Tezės pirmosios dalies turinys lyg ir aiškus be didesnių komentarų: vaiko mokymosi motyvacija stiprės tada, kai jam išaiškinsime gyvenimišką perteikiamų žinių svarbą ir jų asmeninę reikšmę. O tai galima pasiekti tik **auklėjimu**, t.y. **įrodant perteikiamos informacijos bei atitinkamų gebėjimų ir įgūdžių naudą, suteikiant jiems vertybinį statusą**. (Tam, beje, dažniausiai neturime laiko, - kur kas paprasčiau pasakyti trumpą argumentą – „Taip reikia! Užaugęs suprasi ir padėkosi!“)

Antroji aukščiau minėtos tezės turinio dalis taip pat akivaizdi: pirmąją gyvenimiškos būties patirtį, pirmąsias dvasingumo pamokas ir bendražmogiškų vertybių sampratą vaikas gauna (privalėtų gauti) šeimoje, dar prieš pradėdamas lankyti ikimokyklinės ar bendrojo ugdymo institucijas. Mat pastarųjų **auklėjamas** poveikis negali prilygti šeimos įtakai (turiu omenyje tradicinės šeimas pačia geriausia prasme). Beje, panašiai ir tėvams sunku konkuruoti su kompetentingų profesionalų

galimybėmis perteikti šiuolaikinių ugdymo programų dalykinį turinį..

Štai keletas argumentų, pagrindžiančių šeiminio auklėjimo privalumus:

- ❖ tėvų galimybė šeštadieniais, sekmadieniais, švenčių dienomis ir atostogų metu **drauge su vaikais praleisti laiką** (įvairios išvykos, darbas sodo bendrijos asmeniniame sklype ar namelyje, šeimos, kalendorinės ar valstybinės šventės, svečių priėmimas ar svečiavimasis, koncertų, teatrų ar muziejų lankymas ir t.t.) **ir tuo pačiu nepastebimai diegti dvasines, dorines, estetines ir kt. vertybes;**
- ❖ vaikas ugdymo institucijoje išbūna, tarkim, 8 val., o šeimoje – dukart ilgiau, tuo išplėsdamas (lyginant su mokykla) sąveikos su tėvais galimybes **formuoti jo – būsimąjo piliečio vertybinius idealus „pagal tėvų paveikslą ir panašumą“** (pokalbiai vakarienės metu, motinos ir tėčio tarpusavio replikos vertinant kaimynų ar pažįstamų veiksmus bei poelgius, tėvų nuostatos vertinant brolių ir seserų elgesį ir kt.);
- ❖ klasėje susirinkus trisdešimčiai tokių „individualizuotai auklėtų“ ugdytinių (primenančių skaldytus aštriabriaunius akmenukus) mokytojui neretai tenka būtinybė gludinti jų „atsineštą vertybinį paveldą“, o taip pat lieką praktinę galimybę orientuotis į

„bendrojo vardiklio“, t.y. humanistinių / krikščioniškųjų vertybių (meilė, atjauta, pasi/tikėjimas Dievu ir žmogumi, pagarba, duoto žodžio laikymasis etc.) ieškojimą, išsąmoninimą ir puoselėjimą. Akivaizdu, kad tokioje situacijoje mokytojo auklėjamojo poveikio efektyvumas taip pat mažta...;

- ❖ tėvų auklėjimo išskirtinis bruožas – **natūralumas**, t.y. jis vyksta nepastebimai, - įvertinant konkrečią konfliktinę situaciją, paties vaiko ar kito šeimos nario, politiko ar kaimyno poelgį pagal tėvų išvaizduojamą vertybių matricą. Tai labai reikšmingas šeimos pedagogikos privalumas¹;
- ❖ žmogaus, taigi, ir vaiko, priimtis konfrontuoja su „atviro“ auklėjimo pastangomis.² Jos iš karto primena blogų kareivinių muštą ar cirko dresūrą...

Todėl reikia sutikti, kad auklėjimas – nepaprastai subtilus procesas. Galima sakyti, tai – daugiau menas (nors mokslo patarimai taip pat yra nepaprastai svarbūs).

Žinant unikalias šeimos pedagogikos galimybes ir jos svarbą puoselėjant vaiko vertybių pasaulį iškyla aktuali problema – **tėvų auklėjamoji kompetencija**. Juk pakanka vienos kitos netinkamos stereotipinės tėvų reakcijos į iškilusią problemą ar pretekstą – vaiko provokaciją (pavyzdžiui, mokykloje šiandien gautas nepatenkinamas pažymys, pavėluotas paauglio

¹ Beje, jis vyksta ir mokykloje: ugdytojo laikysena, jo kalbos manieras, požiūris į kolegas ir mokinius, punktualumas, duoto žodžio laikymasis ir t.t., ir pan., visa tai turi įtakos mokinių vertybinių orientacijų puoselėjimui. Tačiau tokio, t.y. savaiminio mokyklos auklėjimo negali pavadinti tikslingu ar kryptingu.

² Tradicinės klasės valandėlės, kuriose dažniausiai aptariamos pašlijusios drausmės ar blogėjančios mokymosi motyvacijos problemos, didesniu auklėjamoju poveikiu nepasižymi, nes mokiniai, laukdami ateinančios auklėtojos, jau iš anksto savyje puoselėja atitinkamą imunitetą – atsparumą ir priešišumą būsimiems pamokslams: „Nu dabar, kai ateis auklėja, tai jau laikykimės, nes ne tas stiprus, kuris muša, bet tas, kuris atlaiko!“

sugrižimas iš diskotekos...), kuri suformuos neigiamą atžalos nuostatą („Nu dabar prasi-dės!“) ir į gera linkintį auklėjimą, ir į pačius tėvus...³

Apibendrinant galima pasakyti ir taip: normalios šeimos tėvai galėtų (ir privalėtų!) sėkmingai auklėti savo vaikus, nes tam **namų aplinką sudaro palankias sąlygas, tačiau šios misijos vykdymui jie neretai stokoja dalykinės kompetencijos**. Dar daugiau: šeimos galimybės puoselėti vaiko vertybių sampratą yra nepakartojamos ir unikalios. Taigi, iškyla aktualus uždavinys – būtinybė puoselėti ir efektyvinti tėvų auklėjamąją kompetenciją. Kas privalėtų imtis šios atsakingos misijos?

Akivaizdu – mokytojai. Juk jie – mokytojai ir tėvai – yra vaikų ugdymo partneriai. Todėl būtų idealu, jeigu indoktrinuojamų vertybių prioritetai mokytojų ir tėvų sąmonėje būtų adekvatūs... Tačiau kalbėdamas apie abiejų partnerių auklėjimą turiu galvoje ne vien tik **humanistinių vertybių dermę, t.y. jų išsąmoninimą, bet ir atitinkamos metodikos – auklėjimo meno išmanymą**. O štai čia ne taip jau viskas paprasta. Galima sakyti – jau ne problema, o bėda. Jos esmė glaustai atrodytų tokia. Teigiama, kad šiuo metu mokyklose dirba per 80% mokytojų, kurių amžius artėja arba jau viršija pensinį... Tai reiškia, kad studijų metais jų auklėjamoji metodika diegiant vertybes didele dalimi rėmėsi tuo garsiuoju imperatyvu – „reikia!“.

Jaunesnieji mokytojai, nors baigė universitetus jau Atgimimo metais, tačiau jiems paskaitas skaitė tie patys garbūs profesoriai... Deja, žilas plaukas jau neleido jiems šių dienų mokykloje išbandyti naujus auklėjimo būdus, kurie mokiniui, kaip ne kartą esu minėjęs, įrodytų žinių ir igūdžių reikšmę ir naudą. Svarbiausia, - įrodytų remdamiesi ne miglotomis ateities vizijomis ir perspektyva, o šios dienos

³ Mes dar galime taikstyti su kitų pastangomis mus ko nors pamokyti, bet kad auklėtų, - na jau ne!

jo būties erdvėje, nes jis gyvena „čia ir dabar“... Ir čia nieko nepadarysi: išmintingi pasaulio valstybių švietimo strategai jau seniai pasuko šiuo pragmatizmo keliu, tik mes, lietuvaičiai, savitikslemis žiniomis iš sveikų vaikų vis dar tiražuojam neigaliuosius...

Taigi, universitetai būsimojus mokytojus užsiciklinusiai rengia žinių perteikimui mokiniams ir jų atitinkamų gebėjimų bei igūdžių lavinimui (kas, suprantama, yra svarbu, tačiau ne svarbiausia, ir kas yra akivaizdžiai lengviau už auklėjimo meną...). Todėl sugrįžtant prie Aktualijos pradžioje išsakytos tezės, ją galėtume pratęsti taip: **norint auklėti tėvus, reikia juos palikti ramybėje, – būtina auklėti jų vaikų mokytojus...** Na, o išlaikant formos standartą, pradinę tezę galėtume pratęsti taip: ... **tačiau norint auklėti mokytojus, juos reikia palikti ramybėje, – būtina auklėti atitinkamas universitetų profesūros komandas, kol kas vis dar abejingai žvelgiančias į auklėjimo meną – ypač aktualų mokytojo profesinės kompetencijos sandą.** Kokia jėga galėtų nutraukti šią abejingo požiūrio į vaiko asmenybės auklėjimą grandinę?

Mokiniai, kaip jau minėjau, vargu kada pasakys: mes reikalaujame, kad mokykla mus ne tik mokytu, bet ir auklėtų!⁴ Beje, jeigu ir atsirastų tokių „netradicinių“ mokinių⁵, dažnas mokytojas juos galėtų lengvai „nuraminti“, t.y. užčiaupti. Akivaizdu ir tai, kad didelė dalis mokytojų, daugelio priežasčių veikiami⁶, taip

⁴ Gal pamenate, prieš keletą metų eteryje dažnai skambėjo abejotino turinio dainos žodžiai – „Neauklėkit mane, aš nesiduosiu“?

⁵ Pastarųjų mėnesių susitikimuose su klasių auklėtojais vis dažniau tenka išgirsti ir tokių nuomonių, kurios liudija mokinių norą „bendrauti su Grožiu, o per jį – eiti link Gėrio“, nes „moralinio purvo rijimas ir žolytės uostymas jau igriso“ ir pan.

⁶ Trisdešimt metų perteikiant tas pačias dalyko žinias pamokai ruoštis beveik nereikia, o auklėjimas, kaip minėjau, nepaprastai subtilus reikalas; teikiant prioritetą žinioms gali rasti šioje tokia gerai apmokamo korepetitoriaus darbo viltis...; parengti 100–balininkai

pat neišdrįs ar nenorės pareikšti: „Mieli kolegos, baikime deklaruoti švietimo reformos strateginius tikslus ir pagaliau pradėkime juos įgyvendinti!“

Kad mokytojo sąmonė pasiektų tokį lygį, didžiulis vaidmuo tenka **mokyklos vadovui**: jo pozicija („būti ar nebūti auklėjimui?“) – savotiškas testas direktoriaus išmintingumo lygiui nustatyti. Juk, sutikime, reikia gerai išmanyti žmogaus prigimties dėsninumus ir psichikos imantrybes, kad suprastum, jog **vaikas norės mokytis tik tada, kai išsąmonins mokymosi reikšmę ir svarbą.** Antra vertus, reikia sutikti ir su tuo, kad vadovui liudijant savo išmintingumą, jo, direktoriaus, pastangas gali nesunkiai „užgesinti“ mokyklos steigėjas ar ŠMM...

Yra, manyčiau, **vienintelė jėga, kurios pagrįstų siekių dorovingai auklėti vaikus niekas negali slopinti. Tai – mokinių tėvai.** Atvirakščiai, jų abejingumas vaikų vertybių puoselėjimui, jų pasyvumas humanistinių įsitikinimų diegimui gali būti pakaltinami pareigų, išdėstytų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnyje („Tėvų teisė ir pareiga – auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais...“) nevykdymu. Tačiau turime sutikti, kad šis Mokyklos ir Šeimos partnerystės „kampas“ kol kas yra daugiau problemiškas, negu efektyvus. Juk neretas atvejis, kai Mokykla vengia artimiau bendrauti ir bendradarbiauti su tėvais⁷ arba apsiriboja ryšių palaikymu tik su pasiturinčiais verslininkais, ženkliai padėti visuomenėje ar valdžios koridoriuose užimančiais asmenimis. Na, ir pati „populiariausia“ bendravimo su tėvais dingstis – pinigų rinkliavos remontams ir trimestro rezultatų aptarimas – atbaidžiusi ne vieną šeimą nuo noro sąveikauti su klasės ar mokyklos vadovu.

kėlia mokytojo reitingą...; etc. O kaip užfiksuosi auklėjimo rezultatus?

⁷ „Pašalinių ausų“ sindromas? Kėsinimasis į mokyklos administracijos autonomijos erdves? etc.

Ir vis tik žinant, kad turime labai galingą – ir kol kas beveik nenaudojamą! – švietimo kaitos faktorių – Tėvus, reikėtų jiems skirti kur kas didesnę reikšmę. Kokiu būdu?

Suskirstykime klasės mokinių tėvus į tris grupes: a) hiperaktyvūs „pedagogikos eksperantai“, žinantys, **kaip** ir **ko** reikia mokyti jų vaikus, nuolat keliantys įvairiausias (dažnai nepagrįstus) reikalavimus, inspiruojantys konfliktines situacijas ir pan.; b) tai pirmosios grupės priešingybė – pasyvumo ir abejingumo vaikų mokymuisi, jo asmenybės formavimui/si „ilustratoriai“, kuriems nežinoma nei klasė, nei mokykla, kurioje vaikas mokosi, nei mokytojai, kurie jį moko. (Neretai jie – asocialių šeimų kamienai...); c) tėvai – ugdymo partneriai, arba aristokratai, jautriai reaguojantys į mokytojų pastabas, siūlymus, pageidavimus, deramai rezonuojantys mokyklos idėjas ir patys jas teikiantys. Jie supranta, kad **menkinti mokytojo autoritetą – tolygu kenkti savo vaiko vertybinei brandai**.

Trečioji tėvų grupė – tai **klasės / mokyklos aukšto fondas**, kurį reikėtų rūpestingai globoti, įtraukiant į atitinkamas tarybas ir komisijas. Kitais žodžiais, šių dienų mokykla privalėtų kelti savo požiūrį į bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais taktiką ir tikslus. Išmintingiausių ir aktyvių tėvų branduolys galėtų kur kas drąsiau negu institucijos vadovas **kelti pagrįstus reikalavimus mokyklos steigėjui, principingiau ir griežčiau svarstyti mokinių drausmės ir elgesio klausimus, modeliuoti mokyklos misiją ir koreguoti jos viziją...** Tai ir būtų tikroji mokytojų ir tėvų partnerystė vardan vaiko!

Sunku susilaukyti nepadovanojus šiam reikšmingam partnerių tandemui vienos dovanėlės (kuri PAPA numeriuose taip pat jau buvo ne kartą akcentuota). Mielieji, linkėčiau, kad pagrindinis Jūsų veiklos, t.y. vaikų auklėjimo principas būtų – **pedagoginis dvasingumas**, suprantamas kaip meilės ir išmintingo reiklumo vaikui dermė. Žinokime, tik **nuošir-**

džiai mylint vaiką (beje, ir ugdymo partneri) **gauname teisę iš jo reikalauti deramo elgesio, pareigingo mokymosi, altruistinės atjautos...** (Patarčiau taip pat dažniau pasisvečiuoti Humanistinės pedagogikos svetainėje: <http://www.humanistinedagogika.lt>)

Kokias šioje vietoje galima siūlyti apibendrinančias išvadas? – Jeigu sutinkame, kad tėvai yra mokytojų ugdomosios veiklos partneriai, tai **būtina**:

- 1) rūpintis jų (tėvų) auklėjamosios kompetencijos puoselėjimu, nes šios pastangos gali teigiamai veikti Mokyklos ir Šeimos partnerystę;
- 2) žadinti konstitucinę tėvų teisę ir pareigą domėtis vaikų dorinimu, nes ši jų misija yra nepakeičiama ir neturi alternatyvų;
- 3) įtraukti į klasės (mokyklos) tarybas pačius veikliausius ir išmintingiausius tėvus, nes niekas negali trukdyti tėvams reikalauti kokybiško jų vaikų auklėjimo.

Nuoširdžiai ir bičiuliškai –

Albertas

Atgal

BENDRASIS PROGRAMAVIMO DOKUMENTAS

EUROPOS SĄJUNGA

SVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

LIE TUVOVOS DEMOKRATISKUMO
UGDYMO KOLEGIJA**KURKIME ATEITĮ DRAUGE!**

Apsispręskime dėl ugdymo principų

Tęsinys

(žr.: PAPA-12 – PAPA-26)

Straipsnio tęsinyje (žr. PAPA-26) buvo akcentuojamos šios mintys – edukacinės Projekto nuostatos:

[120] *Ką Gamta mažiau apdovanojo gabumais, tam mokykla privalo daugiau padėti...*

[121] *Mokinytis – centrinė mokyklos figūra, o išmintingų tėvų pageidavimai – įstatymas...*

[122] *Mokymas svarbu, bet asmenybės auklėjimas, dorinių vertybių puoselėjimas – dar svarbiau...*

[123] *Tėvų domėjimasis vaiko mokymosi pasiekimais – reikšmingas motyvacinis impulsas, padedantis mokiniui suprasti jo darbo svarbą...*

[124] *Pokalbčiuose su tėvais siektina apie kiekvieną vaiką visiem girdint pasakyti ką nors malonaus, papasakoti palankią detalę, konkrečių faktų, etc.*

[125] *Tikslinga tėvams paaiškinti, kokia dorovinė tema ateinanti mėnesį bus analizuojama klasėje, kad jie namuose bendraudami su vaiku apie ją pastoviai kalbėtų, skirtų atitinkamus ipareigojimus ir kt.*

[126] *Ypatingai aktuali tema (ir pastangos!) – padėti mūsų vaikams ir paaugliams bei jauniui išsąmoninti jų būties prasmę, laisvės ir atsakomybės, teisės ir pareigos sąsajas...*

[127] *Baigusią mokyklą klasės mokinių sambūriai – savita bendruomeninio dvasingumo puoselėjimo tąsa, galinti aprėpti ir bendramokšlių šeimos narius...*

[128] *Bendruomeniškumas yra asmenybės identiteto ugdymo tąsa, aprėpanti svarbius vertybinius šeimiškumo, tautiškumo ir pilietiškumo puoselėjimo pradus.*

[129] *Šeiminiame etape aktualu ugdyti vaikų: meilę šeimos ir giminės nariams, kiekvienam žmogui (artimui)...,- meilę, kuri palaiptiui orientuojama gyvajai ir negyvajai Gamtai, Mokyklai, Tautai, Valstybei, Dievui...*

[130] *Didžiavimasis šeima, gimine, jos genealoginiu medžiu, tradicijomis liudija išsilavinusio Žmogaus kūrybos galias ir jo išmintį, Tautos kultūros paveldo (kalbos, folkloro...) ir Šalies gamtos grožį...*

[131] *Šeiminiame etape svarbu ugdyti pareigą laisva valia plėtoti savo holistines galias rūpinantis šeimos ir giminės nariais, artimaisiais, saugojant ir plėtojant tradicijas, gausinant turimą, - pareigą, kuri plėtojama aprėpia rūpinimąsi Žmogumi, Bendruomene, Tauta, Valstybe.*

[132] *Meilė, orientuota bendruomenės nariams (mokiniams, mokytojams...), kiekvienam žmogui (artimui) toliau žinojimo lygiu plėtojama Šeimai, Tautai, Valstybei, Gamtai,...*

[133] *Asmenybės identiteto puoselėjimui bendruomeniniame etape aktualu ugdyti žinojimu grįstą vaiko didžiavimąsi Mokykla, jos istorija, tradicijomis, auklėtinių darbais, hobi...,- didžiavimąsi, kuris savo sklaida padeda išsąmoninti šeimos ir artimo Žmogaus reikšmę, mokšlo*

ir kultūros pasiekimų svarbą, Tautos ir Valstybės istorijos didingumą...

[134] Mokykloje taip pat aktualu ugdyti žinojimu grįstą vaiko pareigą laisva valia puoselėti bendruomenės narių pasiekimus, aplinką, saugoti ir plėtoti tradicijas... , - pareigą, kuri aprėpia rūpinimąsi Žmogumi, Šeima, Tauta, Valstybe...

Toliau tęskime edukacinių nuostatų, teikiamų knygoje „Grožio ir Gėrio link“, analizę.

Tautiškumo ugdymas bendruomenėje. Mažiau, tikslinga atskirai pateikti pluoštelį išvalgų į tautinių ir pilietiškumo vertybių ugdymo schemą bendruomeniniame lygmenyje (jau vien todėl, kad jos – prioritetingos šio Projekto siekiamybės).

„Tautiškumas – asmens savo tautos istorijos, kultūros savitumo suvokimas, tautos tapatumo puoselėjimas, įsipareigojimas Lietuvos tautai ir valstybei, lietuviškosios kultūrinės ir politinės tapatybės išlaikymas ir kūrimas“, - teigiama minėtoje Ilgalaiškėje pilietinio ir tautinio ugdymo programoje⁸.

Kaip ugdyti šį įsipareigojimą Lietuvos tautai ir valstybei ir kaip kurti lietuvišką tapatybę? Juk, akivaizdu, čia nepakanka moralizuojančių pamokymų, kuriais rėmėsi autoritarinė pedagogika. Pavyzdžiui: „suprask, kad tu atsakingas tautai už kultūros savitumo išsaugojimą!“ **Demokratinėje valstybėje (beje, ir tokiais santykiniais grindžiamoje bendruomenėje) reikalingas itinėjimas čia ir dabar,- svarūs argumentai, kurie, be kita ko, būtų apgaubti atitinkamų išgyvenimų aura [135].**

Taigi, siekiamybė – akivaizdi: sugebėjime (bent jau bandykime!) perteikti ugdytiniui –

⁸ Priminsiu, kad šioje knygoje sąvoka **tautiškumas** suprantama kaip sudedamoji identiteto dalis (sandas), o **tautinis** – žymi identiteto ugdymo lygmenį (visuomeninių nevyriausybinų organizacijų iniciatyva ir pastangomis).

❖ nepakartojamą gimtojo žodžio grožį ir juo išreiškiamas nepriylgstamas bei nerūdijančias vertybes⁹ ne tik Maironio, S.Nėries, P.Širvio, bet ir K.Donelaičio, Žemaitės raštuose...;

❖ išskirtinį liaudies dainų aromatą, kurio nepakartojamu dvelksmu Pirmoji muzikos ir etikos mokytoja – kiekvieno mūsų Motina – puoselėjo meilę žmogui, gimtinei, Tėvynei, atskleisdama jų nepriylgstamą vertę ir svarbą;

❖ nuolat atsinaujinantį Tautos ir Valstybės švenčių turinį bei tradicijų prasmingumą¹⁰, -

ir šia kryptimi veikdami mes įrodysime gimtojo kultūros paveldo nepakartojamumą, unikalumą,- jo reikšmę ir naudą (N) ne tik kiekvieno ugdytinio asmeninėje, bet ir visos Europos erdvėje¹¹. Tada bus galima tikėtis, kad

⁹ Įdomi šiame kontekste V.Zaborskaitės nuomonė: „Maironis ir jo vienminčiai rūpinosi įtraukti į tautinį sąjūdį diduomenę, dvarininkus, vertindami jų kultūrinį potencialą, politinę įtaką carinės imperijos sluoksniuose, žadėdami išlaikyti visas jų socialines privilegijas, o mainais reikalaujant tik vieno: kalbėti lietuviškai, tačiau susilaukė kategoriško atsakymo „Przenigdy!“ – „Niekados!“, nes diduomenė lietuvius laikė prasčiokais, neturinčiais teisių į savarankišką kultūrinę ir politinę egzistenciją.<...> Niekados panašių iliuzijų neturėjo V.Kudirką <...> ir Vaižgantas, <...> Lietuvos ateitį siejė tik su kultūra, išaugusia ant valstietiškių pagrindų,- jos gelmėse jis matė ir ryšį su europinėmis vertybėmis. Gerai žinoma jo mintis: nusuktęs šiurkščią valstiečio žievę, po ja rasi europietį, rasi šios kultūros esmę – žmogiškųjų santykių subtilumą, aukštą dorovinę ir estetinę kultūrą. Būtent čia Vaižgantas rado tiesos, garbės, orumo pagrindus, kurių dabartinės bajorų draugijos nariai užsimojo ieškoti aukštuomenėje“ (Lietuvos žinios, 2006 06 16).

¹⁰ Žr.: Kalendorinės šventės mokykloje: dorinių ir meninių vertybių sąveika. Ats. red. A.Pilčiauskas.- Vilnius, 2006.

¹¹ Konferencijoje „Tautiškumas ir pilietiškumas delokalizuotame pasaulyje: jaunuomenės ugdymo aspektas“ (VPU, 2006 05 25) R.Grigas kalbėjo: „Toliaregišką ir objektyvu lietuvių vertinti ne kaip daiktą savyje, o kaip pasaulio socialinės organizacijos, žmonių dvasinio gyvenimo elementą. Elementą, kuris kažkuo

rasis ir Meilė tautai, jos žmonėms, kultūriniam paveldui. Ir ne tik meilė, bet ir didžiavimasis savo tauta, Tėvyne, valstybe. Beje, *myslėdamas visus žmones, ugdytinis supras, kad daugia-kultūre visuomenėse bet kurios tautinės mažumos kultūros savitumas gali tik papuošti ir praturtinti bendrą šalies kultūrinį paveldą [136].* (Panašiai, kaip Europa ragina visas valstybes išsaugoti jų kultūros nepakartojamumą.)

Suprantu, kad dažnas skaitytojas čia gali sunerimęs išstarti: lengva pasakyti „sugebėk perteikti ugdytiniui nepakartojamą gimtojo žodžio grožį...“, tačiau problemos esmė slypi žodelyje *kaip* visa tai atlikti? – Atsakymas į šį

prastesnė atsakymo versija: autoriai savo viziją kaip praktiškai ugdyti tautiškumą (pilietiškumą, demokratiškumą etc.) pateikia antroje knygos dalyje, siūlydami konkrečių temų analizę (ir linkį išbandyti jos galimybes...).

(Tęsinys kitame numeryje)

Atgal

pagrįstą klausimą yra pakankamai sudėtingas (tuo galima buvo įsitikinti skaitant 3 skyrių). Tačiau įmanoma ir alternatyvi – kur kas pa-

---

išskirtiniu privalo papuošti Europos kultūrą. <...> Drąsiau ir išmintingiau turi būti ugdomas jaunuomenės suvokimas, kad tauta ir globalizacijos sąlygomis sudaro valstybės pagrindą.<...> Be išugdyto tautiškumo, tautinės asmeninės tapatybės sunkiai išvaizduojamas asmens nacionalinis orumas, patriotizmas, rūpinimasis valstybės likimu.<...> Tautinio ugdyimo bei tautinės tapatybės ignoravimas labai prisideda prie socialinės bei politinės atskirties ir žmogaus dvasinės kultūros nunykimo. Būtent per tautinį ugdyimą pilietiškumas įgyja didesnę vertybinę pamatą ir kryptingesnę kolektyvinę bei bendravalstybinę socialinę veiksmingumą. Tautinis ugdyimas tampa priemone, kuria galima sustiprinti pasipriešinimą globalizacijos neigiamybėms, įtvirtina kultūrų įvairovę. Moderniajame demokrati-niame pasaulyje tautiškumas padeda išvengti konf-rontacijos, skatina tautas ir valstybes turiningai bendrauti, reikšti pagarbą vieni kitiems“ (R. Grigas. Glo-balus pasaulis ir nacionalinis sąmoningumas: kryžkė-lės drama// Švietimo naujienos, 2006, Nr. 12).

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Tęsiame publikacijų ciklą „Praktikumus“, kuriame talpinamos auklėjamosios temos iš Auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“.

3.3.1. Saugodami protėvių dvasią, geriau suprasime savąją

Lolita Navickienė

Kiekvienos tautos dvasia – tai gyva, į dabartį išiliejusi buvusių istorinių įvykių, žmonių būdo, gamtos ypatumų pynė, po kruopelytę sujungusi savyje tuos iškiliausius bruožus, kurie verčia tiek savus, tiek svetimus prieš ją pagarbiai nulenkšti galvas.

Integracija: dailės reprodukcijos „Pakelė“, „Bokštai“, „Prisiminimai“, „Erdvės“ ir „Langas“ (S. Karalienė) ir eilėraštis „Žalias samanų lopinėlis“ (L. Navickienė)

Įvadinė informacija

Visos tautos saugo savo protėvių dvasią, kuri iš praeities amžių glūdumos vis savaip žvelgia į dabartį. Todėl mes vartojame sąvokas: vikingu, trolių, žemdirbių, kalnų piemenų, tiroliečių, malūnininkų ir jūrininkų, aludarių, karžygių dvasia... Vien pagal šiuos žodžius galima atsekti, jog paminėjome Švediją, Norvegiją, Šveicariją, Olandiją, Čekiją ir Lietuvą.

Ugdomosios veiklos nuostata

Pamėginkime pabūti knygų redaktoriai. Tarkime, jog mes turime sudaryti dailės albumą, kuris taip ir vadinsis „Lietuvos dvasia dailėje“. Kas galėtų simbolizuoti lietuvišką dvasią? Pažvelkite į

šiuos paveikslus ir pasakykite, kurie jų tiktų šiam leidiniui, o kurie – ne? Pamąstykite, kodėl? (Reprodukcijų „Pakelė“, „Bokštai“, „Prisiminimai“, „Erdvės“ ir „Langas“ demonstravimas).

Dorinis disputas

Ši užduotis nebuvo Jums sudėtinga, nes greit supratote, kad paveikslai „Pakelė“, „Bokštai“ ir „Prisiminimai“ yra kupini mums gerai juntamo lietuviškumo. Kur jis slypi? Mūsų Rūpintojėliuose, Vilniaus bažnyčių bokštuose, Kernavės piliakalniuose, Kryžių kalne, tūkstantinėje dainininkų minioje, Baltijos jūros smėlyje, gintaro laše, laukų arimuose, sengirėse ...

Ugdomosios veiklos nuostatos tęsinys

Pasiklausykite eilėraščio „Žalias samanų lopinėlis“ ir pasakykite, kuris iš Jums demonstruotų paveikslų galėtų tapti šio eilėraščio vaizdine iliustracija? Kodėl?

Žalias samanų lopinėlis

Lietuva, žaliaskari lopinėli, pasaulio džiunglėse!
Kažkada dideliu žydinčiu sodu lig jūrų plytėjęs!
Pasisemk stiprybės šventųjų ažuolų paunksnėse,
Ir būk laisva, stipri, kaip Baltijos vakaris vėjas!

Padabinus miestų kalveles Bažnyčių bokštais,
Pilimis, kaip skydais sopančias žaizdas pridengus,
Tu koplytstulpyj buvai ir ties karalių sostais,
Tad nesupranti, ko tautai veržtis į klondaikus.

Lietuva! Tu paaukota ir draskyta jau daugybę kartų,
Vis kyapni, kaip duona, alkanam sapnuose palytėta.
Revoliucijoj atgijus prie maldom atvertų vartų,
Šiandien už Atlanto vėl žegnot turi saviškį išlydėtą.

Juk teisingai sakė praeities lietuviai vyrai,
Kad kartu visi rankas, pečius draugėn sutelkė,
Pasiėmę knygą, arklą, švelniabalsę lyrą,
Vėl paversim žydinčiais laukais dirvonus, pelkes.

Jeigu tėviškėj kauptus turtus prarasi – tai ne galas,
Su sveiką dvasia po laiko užgyvensi dar didesnę lobį,
Jei netektum draugo – ir ne pražūtingas maras,
Iškentės širdis, nes atmintis nusilps prieš laiko dulkių svorį.

Tačiau ryžtas ir narsa jeigu apleistų silpną dvasią,
Tada laikas – čia bejėgis, rankos ir širdis – negelbės.
Todėl imk, lietuvi, knygą, arklą, lyrą skambiastygę,
Sėk Lietuvos žemėj skalsos grūdą! Bus gėrybių aibės!

Dorinis disputo tęsinys

Tad, kuri dailės reprodukcija galėtų būti šio eilėraščio vaizdine iliustracija? Kodėl? Ką Jūs manote apie eilėraštyje išsakytas mintis apie kelią, kuris gali paversti Lietuvą klestinčia šalimi? Ar švietimas, mokslas, žemės ūkis ir menas turi būti prioritetinėmis valstybės dėmesio sritimis? Kodėl?

Ugdomosios veiklos nuostatos tęsinys

Perskaitykite Jūsų bendraamžių nuomones apie lietuvišką dvasią. Kuri nuomonė Jums atrodoys artimiausia? Kodėl?

- *Man lietuvišką dvasią geriausiai pasijaučia einant pro Trakų pilies vartus. Tada širdyje susipina iškilė didybė, protėvių garbė ir gamtos grožis. Juk mūsų visų kraujyje budi kariai ir nesvarbu, dėl ko jie seniau ar dabar kovoja – dėl tėvynės, gero derliaus, sporto pergalės, dėl meilės ar dėl trokštamos ateities. Jorė, 17 metų.*
- *Kai buvau Egipte, tai šios šalies dvasią pajutau prie piramidžių, o Lietuvos dvasią juntu stovėdama prie Kernavės piliakalnių ir klausydama nuo jų sklindančios sutartinės. „Saulėla sadi-no, lylia, aš regėjau...“ Nuo gamtos didybės ir garsų virpėjimo norisi verkėti. Daumantė, 16 metų.*
- *Kai stoviu ant Parnidžio kopos, žvelgiu į čerpinius Nidos stogus, tada ištiesiu rankas į šalį ir pasijuntu tarsi paukštis, po ilgų kelionių sugrižęs namo. Tuomet norisi visiems garsiai sušukti: „Lietuva, kokia tu graži!“ Rasa, 17 metų.*
- *Aš Lietuvą geriausiai pajuntu užėjęs į mažą Dzūkijos kaimelio sodybą, kur tave pasitinka sena močiutė balta skarele, kur žydi jurginai prie namų, kur vaikšto karvės su varpais po kaklu, kur senolis dalgi plaka. Žiūri į tokį etnografinį vaizdelį ir supranti, kad netrukus mes tai beviltiškai būsim praradę. Ugnius, 18 metų.*
- *Lietuvos dvasia dar yra užsilikęs Rumšiškėse. Eini pro skirtingų regionų sodybas, gėriesi siuvinėtomis staltiesėmis, palubėse kabaliuojančiais šiaudiniais sodais ir galvoji, kad tai užkonservuota dvasinga mūsų tautos praeitis, kai žmonėms pikčiausias keikšmas buvo žaltys ar nelabasis, o, pasak mano senelio, kauso midaus visiems kaimo vyrams užtekdavo. Sugavau save galvojant, kad norėčiau įsidėti į arčiau širdies esančią kokią kišenėlę to lietuviško tyrumo ir parsinešti jo namo. Raimonda, 18 metų.*
- *Eidamas Vilniaus senamiesčio Pilies gatve, kai amžių istorija tiesiog alsuoja į veidą, nevalingai imu didžiulotį, jog einu Lietuvos širdimi. Užeinu į Sereikiškųjų parką, pasižiūriu į Trijų kryžių kalną ir tada kyla noras visiems tiems, kurie sakę, jog visi lietuviai – nuo žagrės, pasakyti, jog ta žagrė tokiais plienais kaustyta, kad anksčiau sugebėjo iki Juodosios jūros suarti, o dabar – suars ir iki Briuselio. Mantas, 18 metų.*
- *Man nauja, stipri ir šiuolaikiška lietuvišką dvasią pulsuoja besikuriančiose kaimo turizmo sodybose. Svajoju, kada nors ateityje tokiose erdvuose ir šviesiuose namuose gyventi, kur šalia*

seno ažuolo, kurio šešėlyje platus stalas stovi, greta nemažas tvenkinys tyvuliuoja ir gėlės žydi, auginti savo vaikus. Stovės mano valdų garbingoje vietoje senas ratas paridentas, sviesto mušyklė ar verpimo ratelis ir liudys, jog praėjusių amžių dvasia ir tradicijos yra gyvos ir saugomos. *Monika, 17 metų.*

- *Lietuvišką dvasią galima pajusti Kaziuko mugėj. Vaikštai po Vilniaus siauras gatveles, grožiesi verbų spalvomis, užsikabini ant kaklo riestainių vėrinį, klausaisi varpelių skambčiojimo ar kažkur raliuojančios švilpynės ir galvoji, kokia lietuvių tauta yra darbšti ir kūrybinga. Jolanta, 17 metų.*
- *Nežinau, ar beliko kur tos lietuviškos dvasios? Gal nebent tik Dainų šventėje, kada Vilniaus Vingio parke susirinkę tūkstančiai traukia „Lietuva brangi“. Tada ta mūsų protėvių dvasia iškyla visa savo didybe, bet tik toms kelioms minutėms, o po to vėl nugrimzta kažkur giliai, spaudžiama visokių bumčikų bildesio. Giedrius, 18 metų.*
- *Man lietuvišką dvasia budi prie Rūpintojėlio, kokią pakelės kryžiaus ar Marijos koplytėlės. Tik ji man liūdina ir tyli. Gal dėl to, kad mūsų tautai buvo lemta tiek iškentėti. Mėgstu žiūrėti į senų Rūpintojėlių veidus. Jie visi žemyn palenkti, tarsi ant pečių laikytų visų mūsų nuodėmes. Dabar lietuvių dvasią vis didėjantis smurto, patyčių ir nešvankybių kiekis tarsi kirviu kapoja. Ir tik nuo mūsų priklauso, ar atsisveikindami sakysim „Sudiev“ ar „Goodbye“. Martyna, 17 metų.*

Dorinis disputo tęsinys

1. *Kuri nuomonė apie tai, kas yra lietuvišką dvasia, Jums atrodo artimiausia? Kodėl?*
2. *Kur Lietuvoje, Jūsų požiūriu, dar yra išlikusi mūsų tautos dvasia?*
3. *Ką patartumėte daryti, jog mūsų tautos dvasia būtų išsaugota ateinančioms kartoms? Ar norėdami lietuviškumą dvasią išsaugoti ir puoselėti, pirmiausia turime ją pažinti? Ar gerai žinome, kas yra mūsų tautos dvasia?*
4. *Kaip galėtumėte svetimšaliams, niekada nebuvusiams Lietuvoje, apibūdinti mūsų tautos dvasią? Kuris žmogus, jūsų nuomone, drąsesnis: ar tas, kuris nepriteklių kamuojamoje gimtinėje stengiasi puoselėti savo oazę, nebudamas piktų vėjų ir pavojų, ar tas, kuris leidžiasi į kitas, nepažįstamas žemes, pasiryžęs kovoti už savo, kad ir netikros tėvynės lopinėlių? Kodėl? Ar pažįstate tokį žmogų, apie kurį galėtumėte pasakyti, kad jis ryžtingas, drąsus, nebijo sunkumų ir su juo galima ne tik į kalnus eiti, bet ir „kalnus nuversti“? Ar žinote žmonių, kuriuose gyva mūsų protėvių dvasia? Kas jiems būdinga?*

Papildomai šią temą dar galima nagrinėti:

1. *Lietuvos Valstybės atkūrimo diena (02-16): Surenkite šia proga klasės vakarėlių-vakarėnų, kurios metu padainuokite mūsų tautos dvasią atspindinčias dainas, pvz.:*

Lietuvos žodelis

1. *O aš žodelį sau žinau ir širdyje jį vis laikau. Neišbarstysiu, nepasakysiu, kaip meilę išgirdau: 2k.*
2. *O suskambėjo man jisai, kaip sakė ji viena tyliai! Kaip motinėlė tarė širdelė, taip saldžiai, maloniai :2k.*
3. *Tėvynės balsas buvo jos! Dabar man skamba visados! Toks jis meilingas, toks jis širdingas žodelis Lietuvos!: 2k.*

Už žalių miškelių

1. Už žalių miškelių, kur aukšta kalva, ten mano tėvynė graži Lietuva://
2. Ten mano tėveliai rūpintojėliai, nuo visų vargelių sergėtojėliai://
3. Ten jauna mergelė linelius kėjo, bagotas bernelis pro šalį jojo://
4. Bagotas bernelis pro šalį jojo ir jauną mergelę pasidabojo://
5. Man nereikia tavo didžio dvarėlio, man užteks motulės mažo kraitelio://
6. Už žalių miškelių, kur aukšta kalva, ten mano tėvynė graži Lietuva://

Oi nėra nėra

1. Oi nėra nėra tokio dvarėlio, kaip tik mano tėvutėliu, kaip tik mano tėvutė...
2. Mūriniai nameliai, raudoni langeliai, prie šalelės jovarėliai, prie šalelės jovarė...
3. Oi nėra nėra tokio svirnelio, kaip tik mano motinėlės, kaip tik mano motinė...
4. Iš pakraštelių baltos drobėlės, per vidurį – piernelės, per vidurį – piernė...
5. Oi nėra nėra tokio sodelio, kaip tik mano tėvutėlio, kaip tik mano tėvutė...
6. Iš pakraštelių žalios vynuolės, per vidurį – obelėlės, per vidurį – obelė...

Pasitarę su choreografijos ar muzikos mokytoju, vakaronės metu pasiūlykite mokiniams išmokti lietuvių liaudies šokių bei žaidimų.

Graži mūsų šeimynėlė

1. Graži mūsų šeimynėlė šiandien susirinko. Sėdi mūsų gaspadorius už stalo linkšmas. Su rankelėmis pliaukšt, pliaukšt, Su kojelėmis taukšt taukšt. Labas rytas jums jums, vakarėlis mums mums.
2. Graži mūsų šeimynėlė šiandien susirinko. Sėdi mūsų gospadinė už stalo linkšma. Su rankelėmis pliaukšt, pliaukšt, Su kojelėmis taukšt taukšt. Labas rytas jums jums, vakarėlis mums mums.

Ant kalno karklai

1. Ant kalno karklai siūbavo:// Ant kalno karklai siūbavo, pakalnėj vanduo liūliavo, liūliavo, liūliavo://
2. Tenai vaikščiojo mergelė:// Ten vaikščiojo merguzėlė, balta graži lelijėlė, lelija, lelija://
3. Tenai atjojo bernelis:// Ten atjojo bernužėlis, baltas gražus dobilėlis, dobilas, dobilas://

Tek saulelė

1. Tek saulelė pro kalnelį, žiūr mergelė pro langelį. Susitiko graži pora Adomėlis ir Barbora. Adomėlis gražiai šoka, Barborytė taip nemoka://
2. Tek saulelė pro kalnelį, žiūr mergelė pro langelį. Susitiko graži pora Adomėlis ir Barbora. Barborytė gražiai šoka, Adomėlis taip nemoka://

Pasėjau dobilėlį.

1. Pasėjau dobilėlį ant aukštojo kalnelio:// Dobilo žali lapai, dobilėlio trys lapeliai, dobil dobil dobilio, žirgelius ganyt.
2. Išdygo dobilėlis... užaugo... pražydo...

Pjoviau šieną.

1. Pjoviau šieną per visą dieną:// Per visą, per visą, per visą dieną://
2. Grėbiau šieną per visą dieną:// Per visą, per visą, per visą dieną://
3. Vežiau šieną per visą dieną:// Per visą, per visą, per visą dieną://
4. Valgiau smetoną pas Šventą Joną:// Pas šventą, pas šventą, pas šventą Joną://

2. Lietuvos nepriklausomybės atstatymo diena (03-11): 1990 metų kovo 11 dieną Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba pasirašė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo aktą, kuriame rašoma, kad atstatomas 1940 metais svetimios jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas ir Lietuva nuo šiol yra nepriklausoma valstybė. Akte remiamasi 1918 metų vasario 16

dieną pasirašytu Lietuvos nepriklausomybės akta, kuris niekada nenustojė teisinės galios. Aktą pasirašė LR Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas Vytautas Landsbergis ir tarybos nariai. Rusija nenorėjo pripažinti Lietuvos nepriklausomybės. 1991 metų sausio 8 dieną TSRS gynybos ministras Dmitrijus Jazovas išakė įvesti desantininkų padalinius į Baltijos šalis. Į Lietuvą pradėjo plūsti divizijos daliniai iš Pskovo. Rytojaus dieną – sausio 9-ąją Michailas Gorbačiovas apkaltino Lietuvos Respublikos Aukščiausiąją Tarybą siekimu atkurti buržuazinę santvarką. Sausio 12-ąją Vilniaus gatvėse pradėjo judėti šarvuočiai. Sausio 13-osios naktį Vilniuje lietuviai ir kiti šalies piliečiai stoji ginti rusų kareivių ketinamo užgrobti Spaudos rūmų pastato, Televizijos bokšto ir Parlamento. Tylaus bebaimio pasipriešinimo metu žuvo 14 žmonių. Pasaulis pasmerkė Rusijos veiksmus. Lietuvos palaikyti atvyko delegacijos iš Latvijos, Baltarusijos, Ukrainos, Gruzijos, Moldavijos, Rusijos, Lenkijos, Vengrijos. Tad 1991 metų liepos 29 dieną Rusijai teko pripažinti visiška Lietuvos nepriklausomybę ir pasirašyti su Lietuva sutartį dėl tarpvalstybinių santykių pagrindų.

Mūsų šaliai sparčiai einant ekonominės pažangos keliu ir palengva gerėjant gyvenimo sąlygoms, lietuviai, užuot džiaugėsi pasiektomis pergalėmis, neretai dūsauja dėl esamų problemų ir pirmai pasitaikiusiai progai emigruoja. Kodėl mums nepavyko išsaugoti savo protėvių dvasios stiprybės, optimizmo, pasididžiavimo savo šalimi jausmo? Kas dėl to kaltas? Ar dar galima šioje situacijoje ką nors pakeisti? Ar sugebės šiandienos tėvai suformuoti ir perduoti vaikams tautišką savo turiniu ir dvasingą savo forma Kovo 11-osios pakilumą? Ar suvokia šiandieninis jaunimas Lietuvos nepriklausomybės atgavimo vertę?

3. Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą diena (05-01): 2004-ieji svariomis permainingomis paženklino Lietuvos istoriją: tais metais kovo 29-ąją mūsų šalis tapo NATO, o po mėnesio – Europos Sąjungos nare. Iš ties, ar neatrodo paradokšalu, kad galėdami gyventi laisvoje ir ekonomiškai atsigauančioje savo tėvynėje daugelis jaunuų ir talentingų žmonių, tik nuvilničius Europos sienų atsivėrimo šurmuliui, pirmai progai pasitaikius paliko Lietuvą, kad po to, įgiję emigranto statusą, blaškytųsi tarp užsienio ir gimtinės? Ar svetur, kultūrinėje izoliacijoje praleista vaikystė ir jaunystė netraumuoja tolesnio žmogaus likimo? Ar gyvenimas svetur nepažeidžia nacionalinio mentaliteto formavimosi? Ar šiandienos mokykla padeda bręstantčiai asmenybei suvokti ir įsisamontinti savo tautos dvasios ypatumus ir asmeninę jų reikšmę?

Atgal

BENDRASIS PROGRAMAVIMO DOKUMENTAS

EUROPOS SĄJUNGA

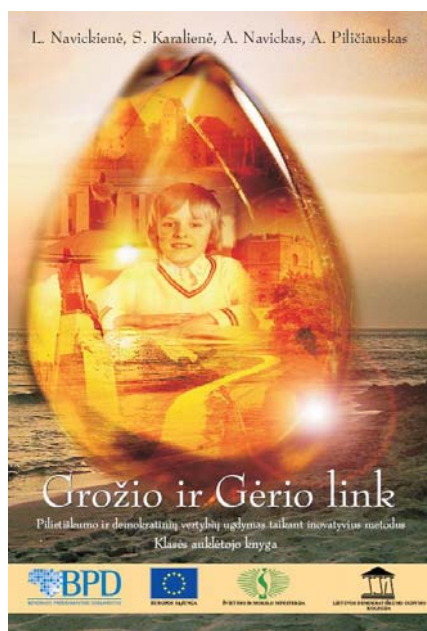
ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

LIETUVOS DEMOKRATIŠKUMO
UGDYMO KOLEGIJA

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Ruoškimės konferencijai

Kaip jau ne kartą buvo minėta (žr. PAPA–25; PAPA–26; Dialogas, 2008 02 22), įgyvendinant projekto „Pilietinių ir demokratinių vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus“ tikslus 2008 m. kovo 7 d. Vilniuje, Panoramos (buv. „Gintaro“) viešbutyje numatoma surengti specialią konferenciją „Grožio ir Gėrio idėjų sklaida šalies sociokultūrinėje erdvėje“. Taipiname gautus pranešimų tekstus (turinys ir kalba netaisyta).

Prašome ir kitus autorius siųsti savo tekstus (esant galimybei, ir nuotrauką), kad konferencijos dalyviai iš anksto galėtų susipažinti su pranešimų turiniu.

*Ana Vareikienė,
Panevėžio prekybos ir paslaugų verslo
profesinės mokyklos bendrabučio
auklėtoja*

**AUKLĖTOJO IR
MOKINIŲ TĖVŲ SAVEIKA:
PARTNERYSTĖ VARDAN VAIKO,
arba
DAR KARTĄ APIE
DORINIO UGDYMO
VERTYBES**

*Raimonda Pečiukienė,
Panevėžio prekybos ir paslaugų verslo
profesinės mokyklos bendrabučio
auklėtoja*

Mokykla nuėjo netrumpą kelią, sukaupė didelę patirtį, tačiau didžiausia vertybė buvo ir liko žmogus. Kiekvienas žmogus čia vertinamas, puoselėjamas, mokamas išskleisti sparnus platiems skrydžiams. Ugdomas kultūringas, intelektualus pilietis, sugebantis susirasti tinkamą vietą pagal

polinkius ir žinias visuomenėje. Galima teigti, kad vertybių negalim išmokti – jos yra igyjamos. Jas igyjame vaikystėje iš mums artimų žmonių – žmonių, kurie mums palieka neišdildomą ispūdį. Vertybes perduoda tėvai, mokytojai ir kiti žmonės. Šeima yra pirmoji ir svarbiausioji auklėjimo grandis su skirtingomis auklėjimo sąlygomis, struktūra ir galimybėmis.

Žmogų valdo vertybių sistema. Šiandieniniame sumaterialėjusiame pasaulyje pasigendame didžiausių žmogaus vertybių – dvasingumo, gerumo. Pamirštame tradicines dvasines vertybes: pasiaukojimą, gailėstį, drąsą, dorą, paslaugumą, sąžiningumą, principingumą, ištikimybę, kantrybę, pasitikėjimą savimi, toleranciją.

Vertybių sistema labai individuali, atėjusi iš tėvų ir protėvių, jos suformuotos papročiu, tradicijų, asmeninių savybių. Jos neaplenkia nei vieno žmogaus, kiekvienas asmuo tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai pasirenka vertybes, nustato jų prioritetus. Jų pagalba mes judame pirmyn, planuojame, kuriame savo ateitį. Vertybių sistemos kūrimas yra ištisos kartos ar net keleto kartų darbas, o sugriauti jas galima labai greitai.

Specifinė dvasinių vertybių sritis yra dorovinės vertybės. Jos įvairiai grupuojamos. Skiriame dorovinės sąmonės, charakterio ir elgesio vertybes. Pirmosios – tai doroviniai idealai, normos, principai, gėrio, žmogiškumo ir kitos sąvokos. Nuo žmogaus santykio su jomis priklauso jo socialinis vertingumas, jo gyvenimo ir elgesio pobūdis. Pagaliau patys žmonių poelgiai, realūs jų doroviniai santykiai taip pat turi vertybinės reikšmės, nes jais žmogus išreiškia ir realizuoja save kaip asmenybę, padeda arba trukdo dorovinei pažangai.

Bėgant laikui, keičiasi žmonių gyvenimai, keičiasi mokykla, keičiasi požiūris į kai kurias vertybes. Dabartiniai mūsų mokiniai – būsimieji ateities šeiminingai. Mokinių intelektualinės galios ir vertybinės nuostatos atsispindės visuomenėje po 20-30 metų.

Mokykla turėtų ugdyti jauną žmogų žvelgdama į ateitį, suspėti keistis, visada tobulėti keldama sau vis didesnius reikalavimus ir siekius. Vertybių problematiką glaudžiai susijusi su žmogaus auklėjimu, jo vertybinių orientacijų ugdymu. Turime apsispręsti, kurios dvasinės vertybės yra svarbios ir pradėti mokyti savo auklėtinius jas suprasti ir įvaldyti. Sudominti dvasinėmis vertybėmis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis persisotinusį, laiko ir pinigų stokojantį mokinių begalo sunku.

Norint mokinių sudominti reikia, kad:

- mokinys patektų į tokią aplinką, kurioje rastų bendraminčių;
- suvoktų veiklos, kuria užsiima, prasmę ir žinotų panaudojimo galimybes;
- jaustų, kad veikla jam yra maloni.

Mes dirbame Panevėžio prekybos ir paslaugų verslo profesinės mokyklos bendrabutyje auklėtojomis. Darbo specifika plati: mokinių auklėjimas, bendravimas ir bendradarbiavimas su mokinių tėvais, turiningas mokinių užimtumas po pamokų. Mokyklos bendrabutyje gyvena mokiniai nuo 17 iki 21 metų amžiaus, atvykę iš įvairių šalies mokyklų, skirtingų poreikių, gebėjimų, intelekto, mentaliteto. Tai vaikai iš pilnų ir nepilnų, asocialių šeimų. Kasmet daugėja mokinių iš vaikų globos namų.

Mokiniai į profesinę mokyklą ateina, vaizdžiai tariant, ne „tuščiomis rankomis“, o atsineša tam tikrą šeimoje, pagrindinėje ar vidurinėje mokyklose įgytą savitą vertybių sistemą.

Tėvai apgyvendindami savo vaikus mokyklos bendrabutyje tvirtai įsitikinę, kad jie igis patyrimą, kurio pakaks testuoti mokslus kitose mokyklose arba padės įsijungti į darbo rinką. Mokiniai apsigyvenus mokyklos bendrabutyje į šeimos pradėtą socializacijos procesą įsitraukia bendrabučio auklėtojai.

Atėjusius mokinius mes nepradedame auklėti iš naujo. Jie jau turi tam tikrą išugdytą asmenybės bruožų, įvairių teigiamų ir neigiamų savybių kompleksą. Nuo tada juos pradėdame veikti kaip profesionalūs ugdytojai, kurie ne tik moko, bet ir padeda mokinimui atsikurti ant tam tikro gyvenimo slenkščio: pereinant iš vienos pakopos į kitą ar išgyvenant amžiaus tarpsnių krizes. Stengiamės apsaugoti juos nuo daugelio pavojų bei neigiamybių. Kur nėra tėvų įtakos, mokiniai nuolat tai jaučia ir stengiasi su auklėtojais, kiek įmanoma, kompensuoti tėvų meilę ir gerumą.

Kadangi mokinių tėvai gyvena įvairiuose Lietuvos miesteliuose, kaimuose labai stokoja darbaus auklėtojo bei mokinio tėvų bendradarbiavimo, jų partneriško dialogo. Šiandieninės socialinės, materialinės problemos užkerta glaudesnę bendravimą ir bendradarbiavimą. Apsiribojama tik trumpu informavimu (telefonu, laišku).

Apsigyvenę mokyklos bendrabutyje mokiniai gerokai mažiau bendrauja su tėvais. Susilpnėję jų tarpusavio kontaktai vienais atvejais turi teigiamų pradų, kitais – neigiamų. Tuomet atsiranda galimybė geriau negu namuose apsaugoti mokinius nuo blogos šeimos įtakos. Tai sudaro palankias sąlygas auklėtojams perteikti mokiniams tokias vertybes, kurių jie negavo šeimoje.

2007 m. spalio 18 dieną teko dalyvauti seminare „Klasės auklėtojo ir mokinių sąveika: per Grožį link Gėrio“. Seminaro metu gavome daug žinių ir patirties, o svarbiausia visa tai jau taikome profesinėje veikloje. Seminaro lektoriai dr. Lolita Navickienė ir hab. dr. Albertas Pilčiauskas suteikė seminaram dalyviams ryžto imtis naujovių savo darbe. Mums buvo svarbus pats seminario procesas ir vedimo metodika, geranoriška seminario atmosfera, vedėjų komandos darnumas. Patiko lektorių ir seminario dalyvių santykis. Mokymai buvo labai informatyvūs.

Atrodo, kad daugelis dalykų lyg ir gerai žinomi, tačiau gavome naujų žinių ir ypač naudingų praktinių patarimų. Seminaro medžiaga tapo puikiu šaltiniu, kuriuo dažnai naudojames savo darbe. Manome, kad šis leidinys turėtų būti „stalo knyga“ kiekvienam klasės vadovui. Supranta, diegiant naujoves savaime darbe, būtina jas gerai suvokti, įsisąmoninti, net įtikėti – tik tai, ką žmogus daro tikėdamas, gali duoti gerų rezultatų. Nėra ir negali būti universalus, kiekvienam mokytojui ir mokiniui tinkančio metodo. Klasės auklėtojas pagal savo darbo pobūdį turi rinktis tokius metodus, kurie padėtų geriau pasiekti tikslus. Jei pasirinktas metodas nepadeda skleistis mokinio individualybei, teks ieškoti kito.

Darbe taikome ne vien tradicinius, bet ir naujus metodus: asmeninės prasmės, emocinio imitavimo, kurie skatina mokinių savarankiškumą, aktyvų dalyvavimą ugdymo procese, žadina susidomėjimą, neleidžia jiems nuobodžiauti.

Auklėtojo darbo sėkmė priklauso nuo to, kiek jis realiai geba pažinti savo mokinius, jų poreikius, žino jų stipriąsias ir silpnąsias charakterio puses, elgesio motyvus.

Mes dirbame su 160 mokinių. Rugsėjo mėnesį į mokyklos bendrabutį atvyksta gyventi nauji mokiniai. Turime greitai, kryptingai planuoti darbo veiklą, rinkti mokinių tarybą, aktyvus, o apie mokinius mažai žinome. Efektyvų rezultatą mūsų darbe davė medžiaga iš antros knygos dalies „Pilietinių ir demokratinių vertybių ugdymo praktika“. 1.2. Vaikų ir tėvų santykiai. (Paveikslas

„Medis“). Mokiniai pagal pateiktas užduotis piešė, mes analizavome jų darbus, sužinojome apie jų charakterius, poreikius ir galimybes. Visa tai panaudojome planuodami darbinę veiklą.

Aktualus yra mokinių, gyvenančių mokyklos bendrabutyje, užimtumas po pamokų. „Grožio ir Gėrio link“ knygoje pateikta daug medžiagos, kuriuos pagalba mokyklos bendrabutyje organizuosime mokiniams kalendorines, valstybines šventes, pokalbius, disputus, popietes, vakarones ir kt. Savo darbe siekiame, kad asmenybės ugdymo procesas vyktų Tiesos ir Teisingumo, Gėrio ir Meilės erdvėje.

Norint ką nors duoti kitam, visada reikia pagalvoti, ar turiu tai savyje. Geranoriškas dalijimasis tarpusavyje gerą patirtinį papildo vertybių visumą. Gerai suprantame, kad tik nuo auklėtojo pasiaukojimo ir kompetencijos priklausys dvasinių vertybių poreikis mokinių sąmonėje. Turime turėti patys išsiugdę tvirtas vertybines nuostatas ir gebėti išsakyti ir apginti savo nuomonę. Laikytis iškelto principų – padarumo, sąžiningumo, tolerancijos. Darbe ieškome tokių būdų, kaip organizuoti veiklą nenutrūkstamai ir įtaigiai, kad kiekvieno mokinio savastimi ir būtinybe taptų amžinųjų vertybių išpažinimas. Svarbiausia – gerbti mokinio norą kurti, dirbti. Už gerumą, padarumą pažymių nerašome, tačiau šiuos mokinių bruožus labiausiai vertiname savo darbe. Norisi, kad specialybę pasirinkę pagal sugebėjimus bei interesus mūsų mokyklos mokiniai greta specialybės turėtų gerokai platesnį akiratį.

Apibendrinamos 20 metų veiklą džiaugiamės, kad mokiniai mūsų mokykloje mokosi priimti sprendimus, mokosi tolerancijos, pagarbos sau ir kitiems, pasitikėjimo, bendravimo ir bendradarbiavimo. Įgyta patirtis, išugdyti gebėjimai, sukaupotos žinios padeda mokiniams įgyvendinti puoselėtas svajones mokykloje.

Susimąstykime, kokių vertybių turime – ką galime rodyti, dovanoti mokiniui, kad viskas būtų „tik į gerą“. Atlikime amžinųjų vertybių „audita“, išgryninkime jų turinį, kriterijus ir prioritetus ir mokiniai tai įvertins.

Literatūra

1. LR Švietimo įstatymas.- Žin., 1991, Nr. 23 – 593.
2. Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatos.- Žin., 2003, Nr. 71 – 3216.
3. Navickienė L., Karalienė S., Navickas A., Piličiauskas A. Grožio ir Gėrio link, Pilietiškumo ir demokratinių vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus. Klasės auklėtojo knyga. – Vilnius: Ciklonas, 2007.- 388 p.
4. Bitinas B. Ugdymo filosofija. – Vilnius: Enciklopedija. 2000.- 248 p.
5. Byrant T, Schiller P. Vertybių knyga. Vilnius: Šviesa. 2006.
6. Otahalova – Popelova J. Istorinė vertybių dimensija // Etikos etiudai. Dorovinės vertybės.- Vilnius: Mintis. 1982.- P. 45 – 58.
7. Tidikis R. Vertybės ir vertinimai auklėjime // Etikos etiudai. Dorovinės vertybės.- Vilnius: Mintis. 1982.- P. 111 – 129.

Rugilė Gaižauskienė, Tauragės raj.
Laukšargių pagrindinės mokyklos
mokytoja

**AUKLĖJIMAS PER POZITYVĄ,
arba
MANO PATIRTIS
SKLEIDŽIANT PROJEKTO IDĖJAS**

Kaip pasiekti, kad švietime tolerancija taptų svarbiausiu dalyku? Kaip padėti mokytojams kuomet greičiau pastebėti nepakantumo apraiškas ir užsibrėžti jų bendruomenei ir mokiniams svarbiausius tikslus? Kaip išmokyti mokinius gerbti žmonių įvairovę, įveikti konfliktus ir atsakingai elgtis?

Manau, kad šiomis dienomis, tai – patys aktualesni klausimai kiekvienam save gerbiančiam pedagogui. Paėmus į rankas klasės auklėtojo Knygą „Grožio ir Gėrio link“ klausimų lieka mažiau, nes Knyga užpildė specialios literatūros, skirtos asmenybei auklėti, tikslingai kurti jos vertybių sistemą, trūkumą. Man, kaip klasės auklėtojai, mokytojai Knyga „Grožio ir Gėrio link“ tapo kiekvienos darbo dienos palydovu.

Tauragės mieste ir rajone Projektas „Pilietiškumo ir demokratinių vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus“ sulaukė didžiulio pedagogų susidomėjimo ir palankaus įvertinimo. Apie Projekto idėjas rašė Tauragės miesto laikraštis, informavo Tauragės televizija. Vienoje Tauragės mokykloje vyko auditas. Šios mokyklos internetinėje svetainėje publikuotas straipsnelis „Auditas mokykloje – valdžiai siaubas, mokiniams juokas“. Dėmesį patraukė vienas šios mokyklos mokinės komentaras – „Šiandien pirmą kartą pamačiau direktorių besišypsanti!“ Jame rašoma: „Visą laiką vaikšto po koridorius, kaip koks „mutantas“, o šiandien, kai praėjo su auditoriais – tai tokią šypsenėlę išmetęs vaikščiojo“.

Šis mažytis pastebėjimas priveda prie Knygos 2 dalies – „Pilietinių ir demokratinių vertybių ugdymo praktikos“ ir, konkrečiai – temos „Elgesio kultūros reikšmė“. Juk šypsena – nieko nekainuojantis visraštis. Prieš šv. Valentino dieną būtent šia tema vedžiau dorovinius disputus su savo auklėtiniais – dešimtojais. Tema išsiplėtė į dvi klases valandėles. Labai sunku atvirai 16-ečiams kalbėti apie tai, ką jie jaučia, ar garsiai išreikšti savo nuomonę. Mes mokėmės kartu. Šventinio renginio, skirto šv. Valentino dienai metu, mano auklėtiniai mokytojams pasiūlė užpildyti „Draugystės sutartį“, kurios punktai buvo tokie:

„Aš (mokytojo vardas) pasižadu:

- Protingai flirtuoti su kitais(omis) mokytojais(omis).*
- Visada atvykti į darbą anksčiau už (mokytojo vardas) ir atidaryti jai (jam) duris.*
- Prisiimti visus savo prasižengimus.*
- Šypsotis vieni kitiems, kiek galima dažniau.*

- Po pamokų, visada parvežti namo“.

„Draugystės sutarties“ tekstas buvo sureduotas pačių auklėtinių iniciatyva, o aš jame išvėgiau Knygos „Gėrio ir Grožio link“ takelio pradžią.

Projekto ateities vizijose teigiama, kad „Projekto idėjos ir jo įgyvendinamos vertybinės orientacijos nepraras aktualumo ir ateityje“, - esu šventai tuo įsitikinęs. Buvo gera išgirsti, kai praėjus kelioms dienoms po Knygos pristatymo, sveikinant kolegą garbingo 50-ečio proga, mano mokyklos direktoriaus pavaduotoja savo sveikinimo kalboje panaudojo mintis iš Knygos „Gėrio ir Grožio link“, arba kai vienos Tauragės mokyklos direktorius Knygą pavadino 21-amžiaus deficitu.

Projekto idėjos pasiekia pedagogų širdis, o per jas ir mokinių širdes. „Taigi dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė – šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė“ (1 Kor 13,13). Tereikia išgirsti šituos žodžius. Ir tiek..

Janina Gedvilienė,
Sidabravo vidurinės mokyklos
mokytoja metodininkė

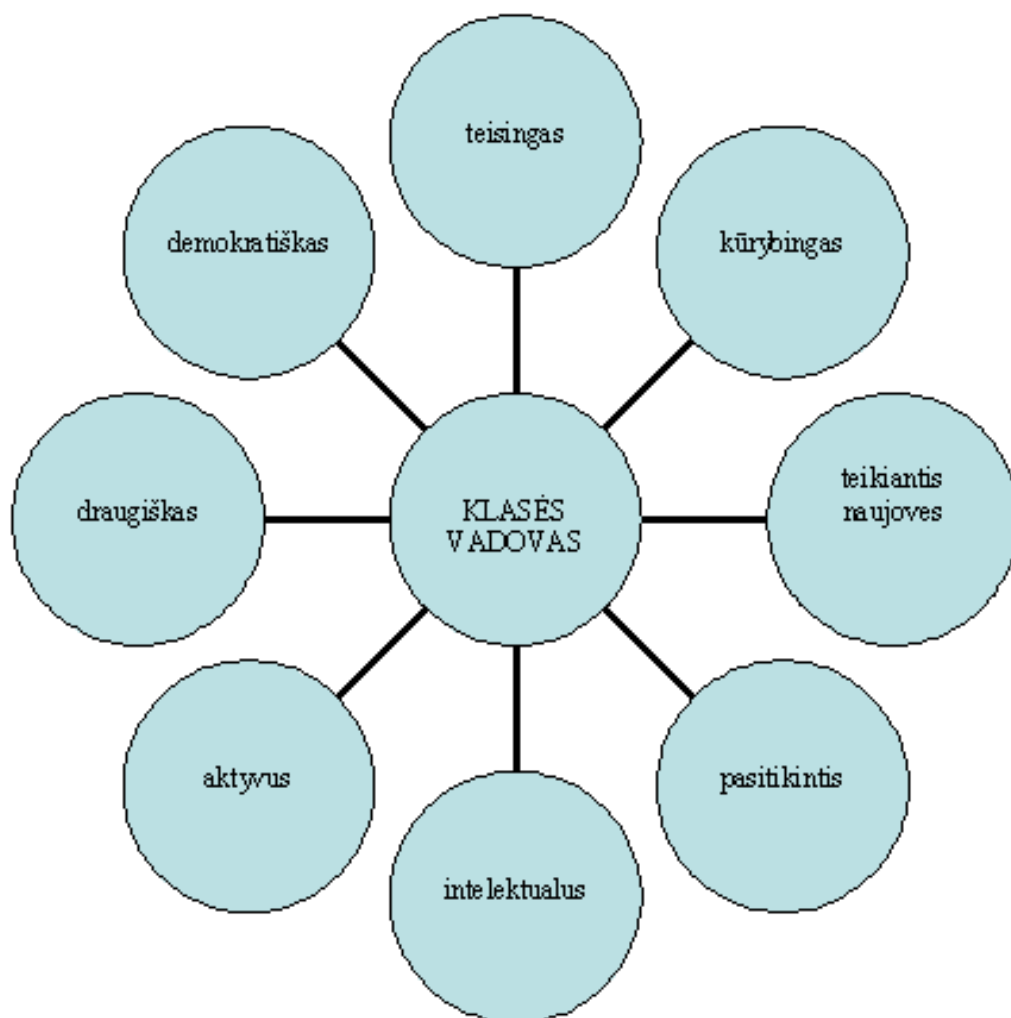
**RADVILIŠKIO RAJONO
SIDABRAVO VIDURINĖS MOKYKLOS PATIRTIS
SKLEIDŽIANT
POZITYVIOS SOCIALIZACIJOS IDĖJAS**

Vienas iš svarbiausių veiksnių, užtikrinantis klasės auklėtojo autoritetą, yra pedagoginis meistriskumas. Klasės auklėtojas turi sugebėti sudominti vaikus, sudėtingus dalykus perteikti paprastai, supaprastintai. Jis privalo valdyti save, savo kalbą ir jos toną, judesius, žvilgsnį, šypseną, žodžius. Reiklumas, pagarba ir jautrumas auklėtiniams – būtinos gero klasės auklėtojo savybės. Darbas su atskirais auklėtiniais pagrįstas individualiu motinišku-tėvišku priėjimu. Ugdymo procese klasės auklėtoją galime vadinti centru, kadangi jis prisiima didelę atsakomybę už mokinių tobulėjimą plačiaja prasme, sėkmingą kūrybinių gebėjimų ir intelekto vystymą. O aplink tą centrą turėtų puikuotis, manyčiau, tokios svarbiausios asmens savybės, charakterio bruožai (žr. pav.)

Klasės auklėtojo tikslams pasiekti reikia darnių visos mokyklos pedagogų pastangų, noro tobulėti, geriau save pažinti. Knygos „Grožio ir Gėrio link“ autoriai, suprasdami mūsų jaunimo problemas, išleido puikią knygą, padedančią pažvelgti į susidariusią situaciją per grožį, gėrį, toleranciją...

Mūsų mokykloje yra 3 knygos, kuriomis naudojasi visi mūsų mokytojai. Mano nuomone, šią **KNYGĄ** turėtų turėti visi klasių auklėtojai, nes jos pritaikymo galimybės auklėjamajame procese yra neišsemiamos. Aš laiminga turėdama **JĄ**. Džiaugiuosi ir galimybe pabendrauti su **JOS** autoriais. Aš labai tikiuosi, kad bendrų pastangų dėka ši knyga puikūs ant kiekvieno mokytojo stalo.

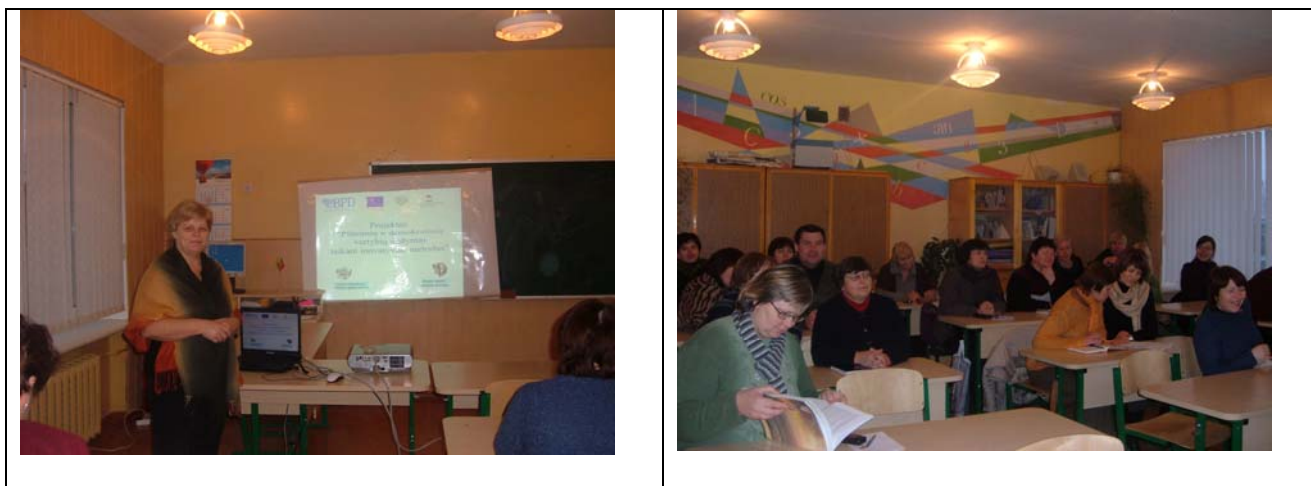

Žemiau pateikiu Radviliškio rajono Sidabravo vidurinės mokyklos darbų planą –
 „Pilietiškumo ir demokratiškos vertybių ugdymo taikant inovatyvius metodus sklaida“

Eil. Nr.	Data	Veiklos turinys	Pastabos
1.	2007-12-18	Pokalbis su mokyklos vadovais	Aptarta knygos gerosios patirties sklaidos galimybės mokykloje
2.	2007-12-20	Pilietiškumo ir demokratiškos vertybių ugdymo taikant inovatyvius metodus idėjų pristatymas Sidabravo vidurinės mokyklos mokytojams tema: „Dvasios aristokratiškumas. Žmogus iš didžiosios raidės“	Šios temos pagalba buvo pristatytos knygos idėjos mokyklos pedagogams.

3.	2008-01-09	Knygos pristatymas Sidabravo vidurinės mokyklos klasių auklėtojams.	Atvira - parodomoji klasės valandėlė 9b klasėje tema „Ar visada žmogus turi elgtis kaip žuvis: ji ieško, kur giliau, o žmogus – kur geriau?“
4.	2008 m. vasario - gegužės mėn.	Grupė 9b klasės mokinių kartu su klasės auklėtoja veda pokalbius –disputus pagal knygos paruoštas temas 5-7 klasių mokiniams.	Temos: 1. „Asmenybės laisvumo, pareigingumo puoselėjimo svarba“ 2. Elgesio kultūros reikšmė. Šypsena – nieko nekainuojantis visraktis“
5.	2008-02-12	Pilietiškumo ir demokratinių vertybių ugdymo taikant inovatyvius metodus idėjų pristatymas etikos, tikybos, pilietinio ugdymo, lietuvių kalbos, dailės mokytojams	Dailės, muzikinio, literatūros kūrinių taikymo galimybės pamokose ir užklausinėje veikloje
6.	2008 m. pagal poreikį	Pokalbiai ir disputai su probleminėmis mokinių grupėmis (socialinė pedagogė)	Naudojamas CD apie vandenį ir jo kristalus, atskiros temos pagal surinktus mokinių poreikius ir interesus.
7.	2008-03-04	Pilietiškumo ir demokratinių vertybių ugdymo taikant inovatyvius metodus idėjų pristatymas Labučių pagrindinės mokyklos mokytojams tema: „Dvasios aristokratiškumas. Žmogus iš didžiosios raidės“	Šios temos pagalba buvo pristatytos knygos idėjos mokyklos pedagogams

... Ir pora nuotraukų, užfikšavusių seminarų akimirkas:

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Seminarai, seminarai, seminarai

Vasario mėnuo taip pat (žr. PAPA–26) padovanojo keletą malonių progų, teikiančių praktinių galimybių sąveikauti su mielais bendrojo lavinimo mokyklų mokytojais. Tai Tauragės raj. Bataklių vidurinės mokyklos (direktorius Rimvydas Varanavičius) ir Alytaus raj. Miroslavo vidurinės mokyklos (direktorius Romualdas Gelažauskas) mokytojų bendruomenės.

Natūralu, kad svečiuodamasis vos tik kėlias valandas, nejučia pastebi kai kokius šeiminių būties ypatumus. Tiesa, tie **skirtumai**, kuriuos fiksuoji atmintyje, yra daugiau išoriniai. Pavyzdžiui, vieni kolegos tikisi gauti lėšų seniai laukiamam patalpų remontui, už tad aplinką išpuošta gausiais mokinių meno dirbiniais, kurie pagrįstai nukreipia ne tik svečio, bet ir bendruomenės narių akis į estetines vertybes, tuo maskuodami skeldėjančią sieną ar plyšį papuvusiam lango rėme; kitoje ugdytinių kūrybos beveik nesimato, nes darbininkai dar glaisto tik ką baigto remonto „nelygumus“, todėl gyvenama ikurtuvių džiaugsmu ir laukiama galimybės parodyti šeiminišką išmonę, liudijančią mokyklos dvasią ir bendruomenės narių išradingumą ...

Tačiau man pasirodė kur kas svarbesni ne skirtumai ir ypatumai, o tai, **kas aplankytas bendruomenės vienija**. Tas bendras vardiklis – dvasinis narių – mokytojų ir mokinių gyvenimas. Glaustai tariant – dvasingumas, kurį gali išvelgti daugumos sutiktųjų veiduose. Jo negali aprašyti, bet jį akįvaizdžiai jauti ir matai... Dvasingumo „buvimą čia ir dabar“ liudija ir kolegų atvirumas metodinėms naujovėms, ir jų aktyvumas seminarų metu, ir koridoriuose sutiktų mokinių dėmesingumas bei noras pabendrauti...

Prie vienijančio „bendrojo vardiklio“ priskirčiau ir tą faktą, kad lektoriui kalbant apie gausius kraupaus smurto atvejus šalies ugdymo institucijose (kuriuos taip mėgsta populiarinti žiniasklaida) seminarų dalyviai akįvaizdžiai rodo ambivalentinius išgyvenimus – nepritarimą ir pasitenkinimą: „ačiū Dievui, mūsų mokykloje tokių atvejų dar nebuvo“. Ne, kolegos neteigia, kad jiems netinka patarlė „Nėra namų be dūmų“. Pavyzdžiui, vienas direktorius nuoširdžiai stebėdamasis pasakojo: ir atsitik, kad būtent šiandien, kai mūsų mokykloje lankotės jūs, teko „kietai“ kalbėtis su vienu paaugliu. Aš jo klausiu: vaikel, kodėl tu nori didžiuotis savo kvailumu?– Tyli. Aš jo dar kartą klausiu to paties... – Tyli... Matosi, kad galvoja...

Pateikdamas minėtąjį reikšmingą „bendrąjį vardiklį“ bandau suvokti jo kilmės priežastis ir prieiną išvadą, kad **atmosferą šiose mokyklose būtent ir lemia tie žmogiškieji tarpusavio santykiai**, santykiai tarp bendruomenės narių. Antra vertus, tuos santykius privalėčiau vertinti kaip pasekmę... Tai kas gi ta tikroji priežastis? – Mančiau, **Meilė bendruomenės nariui...** Kitos priežasties nerandu. Kas yra jos pirminė kibirkštėlė? – Gal direktorius (pavyzdžiui, vienoje iš mokyklų teko nugirsti mokytojus kalbant, kad „jis ne tik mus myli, bet rudenį iš savo daržo mums atveža burokų, vaisių...), gal tikybos mokytoja (pas kurią ramybės ieškoti ateina „dvasinę sausrą“ išgyvenan-

čios kolegės), gal ..., gal... gal... Pagaliau ne tiek svarbu ši kartą žinoti „causa initium“ – pirmine priežastį, kiek pripažinti faktą: akivaizdu, kad šis gairvūsis ozonas išsilieja ir į platesnę erdvę, aprėpdamas tiek horizontalius (mokinys – mokiniai, mokytojas – mokytojai), tiek ir vertikalius bendruomenės narių (mokytojai – vaikai – jų tėvai) santykius.

Beje, ieškant mokyklose vyraujančios atmosferos priežasčių nejučia prisimeni taiklų E. Tervidytės pastebėjimą: „Mokytojo uždarymas į **paslaugų teikėjo** gardelį liudija, kad valstybei iš mokytojų jokios širdies, jokio žmogiškumo nereikia. Perteikite žinias, paruoškite egzaminui, ir viskas. <...> Daugiau nieko nereikia. <...> Todėl tose mokyklose, kurios pačios greitai susiorientavo ir sugebėjo nepaleisti iniciatyvos iš rankų, kurios ir išviešpatavus **mokinio krepšeliui** turėjo drąsos kelti mokiniams reikalavimus, dar laikosi mokyti(s) palanki atmosfera. Ten dar **mokiniams reikia asmenybės**, o ne beveidžio paslaugų teikėjo. Kai ir mokiniams nebereikės mokytojo žmogiškųjų savybių – turėsime klonų visuomenę. <...> Nemažai **mokyklų vadovų** neatsistojo šalia mokytojo ir nepasakė ant jo galvos lipančiam berniokėliui: „Ša, mūsų mokykloje galioja padoraus elgesio taisyklės, ir būk malonus jų laikytis“. Mokyklos vadovas **atstūmė** paramos prašyti atėjusį mokytoją, nes jam svarbesnis buvo ir yra tas finansinį egzistavimą užtikrinantis moksleivio krepšelis“ (Dialogas, 2008 02 01; paryškinta mano – A.P.).

Taip, reikia pastebėti reikšmingą detalę: šių mokyklų, kuriose teko pabuvoti, vadovai (direktoriai ir jų pavaduotojai ugdymui) labai aktyviai dalyvavo seminarų darbe. Deja, tai ne taip jau dažnai pasitaiko, nes paprastai aukštesnė instancija direktoriui tuo metu suplanuoja svarbų pasitarimą ar posėdį, atsiranda kitų neatidėliotinų darbų... Ir tai suprantama, juk mokinių auklėjimo klausimai šiuo metu nėra tokie aktualūs, kaip, sakykim, krepšelis, 100–balininkų skaičius ar pan.

Dar norėčiau sugrįžti prie aukščiau minėtų **žmogiškųjų tarpusavio santykių**. Akivaizdu, jų kokybę didele dalimi lemia humanistinė mokyklos administracijos nuostata (pavyzdžiui, miroslaviečiai pasirinkę daug sakantį devizą: „**Ateiki į mokyklą su šypsena ir bus linksmą dieną**“). Tačiau šios humanistinės nuostatos praktiniam įgyvendinimui, manyčiau, labai svarbi viena prielaida – **mokinių skaičius mokykloje**. Abiejose bendruomenėse jų maždaug po 300... Mokytojai gerai pažįsta savo ugdytinius (į kiekvieną mokinių gali kreiptis vardu), jo tėvus ir šeimose gvildenamas problemas, gali kalbėti apie dažno auklėtinio profesinius ketinimus, karjeros galimybes... Ir čia prisiminiau vienoje konferencijoje ištartus norvegų žodžius apie jų mokyklų maštabus. Pasirodo, fiordų šalyje mokinių kiekis jose svyruoja nuo 40 iki 250–300... Gal todėl visiškai netolimoje praeityje (kol lietuvaičiams neatsivėrė Europos sienos?) norvegui nekėlė rūpesčių gatvėje nakčiai paliktas neužrakintas jo automobilis su neištrauktu iš spynelės rakteliu... O gal ir mes, galvodami, kad ŽMOGUS yra didžiausia vertybė, privalėtume rodyti daugiau ambicijų ir į būsimų streikų programą greta atlyginimų didinimo turėtume įtraukti reikalavimą: „**Atsisakome dirbti mokyklose gigantuose!**“? Tai būtų ne tik svarbi prielaida mokytojo misijos įgyvendinimui, bet ir švietimo kaitos strateginių nuostatų realizavimas... Ir mokytojo sveikatos tausojimas... Ir ilgai lauktas TAV-TOS judėjimas **sužmogėjimo link**...

Ačiū, mieli Kolegos, už Jūsų nuoširdų svetingumą, už dėmesį, kuri skiriate vaikų žmogiškųjų vertybių puoselėjimui, ir už patirtas malonias impresijas... Naudodamasis galimybe sveikinu visas Mielas Mokytojas Kovo 8-osios proga, o visiems seminarų dalyviams – prasmingo Gavėnios meto ir džiugaus Prisikėlimo ryto.

Nuoširdžiai

Albertas

Akimirkos Batakų vidurinėje mokykloje

Akimirkos Miroslavo vidurinėje mokykloje

Atgal

Tai ketvirtasis publikacijų ciklo „Žiniasklaida – pagrindinė šių dienų asmenybės auklėtoja“ (pradžią žr. PAPA–24 - PAPA–26) straipsnis.

Žiniasklaidos šoko terapija

Solėja Karalienė, teisės magistrė

Neseniai tekę savaitę svečiuotis romantikos ir meno sostinėje – Paryžiuje, kuri jau pirmomis viešnagės minutėmis pasitiko saulėtu oru ir nuotaikingai nusiteikusiai gyventojais. Kelionės tikslas – kiek galima daugiau prisiliesti prie šio meilės miesto kultūrinio paveldo, nors akies kampu pamytyti, kaip ir kuo gyvena čia įsikūrę įvairių tautybių atstovai.

Intensyvi pažinimo programa (mieste ir jo apylinkėse praleisdavome kasdien po 11-12 valandų) vertė nuolat stebėtis ir grožėtis tvarkingomis gatvėmis ir šaligatviais; sienomis, nenuodailintomis graffiti; švariais, nedvokiančiais ir nemokamais bendro naudojimo tualetais; nenulaužytomis medelių šakomis, pasidabinusiomis žirginėliais ar išpūdingo dydžio žiedais; neišskjintomis narcizų ar krokų pievomis...

Atskirai keletą žodžių apie gatvėje sutiktus žmones... Pastaruosius galėčiau suskirstyti į nuolat **skubančius** metro link, tačiau nevengiančius atsiprašyti, jei kartais užkliudė, ir į **besimėgaujantiuos** popietine kava draugo kompanijoje. Pirmųjų skubėjimui pasidavėm jau kelionės viduryje – sunerimdavom (ir tuoj pat iš savęs pasijuokdavom) švieslentėje pamatę, jog metro reikš laukti „ilgai“ (vos 2-4 minutes)... Kasdien nuoširdžiai stebėdavausi sėdinčiais lauko kavinėse, nes suprasdavau, jog vis dėlto jie randa laiko savo artimui, draugui... Dieną, kai lankėmės dangoraižių rajone, mūsų komanda įsitikino vietinių gyventojų paslaugumu. Vienas senyvo amžiaus vyras, pamatęs, jog vaikščiodami pagrindine gatve apžiūrinėjame vos kelis iš 56 meno kūrinių, priėjo, užkalbino, pasisiūlė aprodyti tai, ką dėl nežinojimo praleidome, ir apie viską detaliai papasakoti. Gaila, kad dėl laiko stokos jo paslaugomis pasinaudojome neilgai, bet tokį mums neįprastą (tačiau maloniai nustebinusi) jo poelgį aptarinėjome dar ilgai...

Deja, ne vien mažyte dalimi impresijų norėjau su Jumis pasidalinti, bet ir pažvelgti į kultūrinę žiniasklaidos skirtumą. Prisipažįstu, nei vienas mūsų grupės narys vakarais nežiūrėjome televizijos, nesklaidėme spaudos, nes euforijos ir tyrumo apimti nejautėme informacijos stygiaus. Tačiau kaltas ne vien minėtasis jausmų pakylėtumas. Nenorą sąveikauti su laikraščiais ar televizija bandyčiau paaiškinti štai kokių argumentu: **pasąmonė tiesiogiai protestuoja prieš žiniasklaidą, kuri,**

pagal lietuviškus standartus turėtų būti pritivinkusi kriminalais, prievarta, smurtu ar intrigomis. Tačiau ji – pasąmonė – akivaizdžiai apsirinką. Paaiškinsiu, pasikliaudama penktus ar šeštus metus tenai gyvenančių tautiečių atvirais pasakojimais. Visi lyg susitarę tvirtino, kad straipsnių apie nužudymus, sunkius sužalojimus, išsityčiojimus (kurių apstu mūsų visuomenės informavimo priemonėse) netekę regėti. Na, nebent trumpai pristatomas didelio visuomenės pasmerkimo sulaukęs nusikaltimas, kaip antai, šaldiklyje rasti dviejų naujagimių kūneliai. Tačiau pagrindinis dėmesys skiriamas – socialiniams ir ekonominiams klausimams (kaip žinia, prancūzai labai linkę streikuoti...), verslui, kultūrai... Suprantama, kalbama apie solidžiąją žiniasklaidą, bet ne apie bulvarinę spaudą ar kokią nors „specifinės krypties“ privačią televiziją ar radijo stotį.

Natūraliai kyla hipoteziniai klausimai apie žiniasklaidos turinio ir žmonių elgsenos sąsajas. Kitais žodžiais, kas yra tokios situacijos priežastis, o kas pasekmė: ar informacijos vartotojas modeliuoja žiniasklaidos vertybinius prioritetus, ar, atvirkščiai, pastaroji yra reikšmingasis veiksnys, puoselėjantis humanistines piliečių orientacijas? – Nenorėčiau į šį klausimą vienareikšmiai atsakyti...(Juolab, kad ne toks šio straipsnio tikslas). Papasakosiu epizodą, suteikusi šoko terapijos potyrį...

Tai buvo paskutinė kelionės diena, atskleidusi šį pliką akimi pastebimą kultūrinį žiniasklaidos skirtumą. Būtent jis mane labiausiai šokiravo. O viskas prasidėjo tada, kai kupina išpūdžių iš apsilankymų muziejuose, didingose bažnyčiose, gėlėtuose parkuose bei pakylėta galimybės iš taip arti pamatyti dalį žmonijos kultūros ištakų, bet jau išsiilgusi gimtosios kalbos, namiškį, artimųjų, ilipusi į lėktuvą, skrendantį gimtojon Lietuvėn, pasiėmiau du didžiuosius Lietuvos dienraščius. 56-osios metų dienos spaudos pirmieji puslapiai skelbte skelbė: „Italo aistra lietuvaitėi virto kruvina drama“, „Rainių skerdikas išvengė atpildo“, „Teisingumas lietuviškai“, „Prigirdė ir liepė sėsti už vairo?“, „Įkliuvo įkaušęs, kaltės nejaučia“, „Žudikas irgi mirė“, „Siautėjo girtas apsaugininkas“, „Gauja įkaitams lupdavo nagus“, „Ištraukė tris skenduolius“, „Valdininkai terorizuoja pedagogus“, „Girtas Seimo narys: „Tai politinė provokacija“, „Kartelinė Lietuva“, „Tėvas sumušė neigalius mažamečius“, „Mažyliui – tėvo smūgiai“, „Devintokas surengė dujų ataką“, „Baltarusė žmoną įmūrijo į dėžę“, „Oras ligoniams per brangus“...

*... Vos per savaitę svečioje šalyje „išsiskleidę“ pakilios nuotaikos ir idealizmo atspindį turintys sparnai išnyko akimirksniu, it pernelyg arti kaitrios Saulės priskridusiam Ikarui... Burnoje pasidarė šleikštu... Instinktyviai iškilo klausimas: **į koki pragarą aš sugrižtu?..***

□ □ □

Akivaizdu, kad jeigu žiniasklaidos prioritetai artimiausiu laiku nesikeis, tai ne tik kad deklaruojamiems „ligoniams oras bus per brangus“, bet ir likusieji sveikieji papildys jų (ypač – psichinių neigaliųjų) gretas, o ne retas vengdamas dvasinio išsigimimo savanoriškai atsisakys tokį Lietuvos oru kvėpuoti,- žudysis arba emigruos...

Pagarbiai

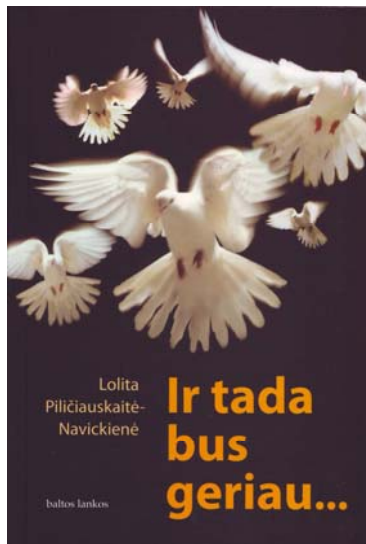
Solėja

Atgal

Nauja knyga

Lolita Piličiauskaitė-Navickienė pristato savo naują knygą „**Ir tada bus geriau...**“, kurią neseniai išleido leidykla „Baltos lankos“. Tai – pirmasis Autorės romanas, kurį čia tikslinga pristatyti, nes jo turinys ir idėjos glaudžiai susijusios su PAPA žurnalo Skaitytojams žinomos knygos „Grožio ir Gėrio link“ vertybinėmis nuostatomis. Pirmiausia tai savotiška „papildoma“ literatūra auklėtojui, bandančiam renovuoti klasės valandėlių turinį. Knyga taip pat galėtų sudominti ir kitus kolegas, vyresniųjų klasių mokinčius, jų tėvus ir kitus skaitytojus, nes joje meninės raiškos priemonėmis bandoma atsakyti į du reikšmingus klausimus: kodėl kasdienėje būtyje mus persekioja Likimo smūgiai, nesėkmės ar nuopoliai, o taip pat atskleidžiama širma, už kurios aiškėja antrasis atsakymas – kaip gyventi (beje, be papildomų finansinių investicijų), kad ... pasiteisintų romano pavadinimas. Autorę kalbina Solėja Karalienė.

– Kaip kilo idėja parašyti šį romaną?

– Beveik dvidešimt metų darbo patirtis bendrojo lavinimo mokykloje, keikšmais ir neiginiiais užteršta mokinių kalba, pykčio pritvinkusios kolegų mintys, gyvenimo prasmės ir tikslų nesuvokimas, nesusimąstymas apie ateitį skatino gilintis į dvasinės saviugdės dalykus, kaupė atitinkamą patirtį, kurią norėjosi išdėstyti grožinės literatūros priemonėmis.

– Kam skirtas šis romanas?

– „**Ir tada bus geriau...**“ – tai bandymas ir jaunam, ir suaugusiam skaitytojui, išvargintam šiandieninio streso, rutinos, maišaties ir įtampos, pasiūlyti savitą gyvenimo filosofiją (beje, grindžiamą tikėjimo, įvairių autorių bei manajų patirtimi), padedančią suvokti asmeninę gimimo žemėje prasmę, skatinančią tobulėti dvasiškai, atrasti sielos ramybę, susimąstyti apie tenkančių išbandymų priežastis, mėginti jų išvengti ir tapti ... laimingu, prasmingai gyvenančiu.

– Apie ką šis romanas?

– Ši knyga yra apie žmonių atsakomybę už savo gyvenimą, už kiekvieną poelgį kitam žmogui, už pasakytą žodį, gimusią mintį. Tikinčiam, kad egzistuoja kita anapusybė, kurioje visi geri ir blogi darbai bus įvertinti, aktualu modeliuoti savo gyvenimą, būties veiksmus. Kaip? Į šį klausimą romane mėginama atsakyti vaizduojant du pasaulius – realųjį, gyvųjų, kuriame pagrindinis veiksmas vyksta XIX – XX amžių sandūros Kuršių nerijoje, Palangoje, ir Anapusinį, pomirtinį, kuriame analizuojamas pagrindinio herojaus Mato Lietuvio ir jo šeimos gyvenimas, meilės peripe-tijos, patirtų sunkumų ar laimėjimų priežastys.

– *Koks romano tikslas?*

– *Tai atviras ir nuoširdus mėginimas pasakyti, kad Dievas, sutverdamas žmogų „pagal savo paveikslą ir panašumą“, suteikė jam daug galių, ir, kad prieš tūkstantmečius šventraščiuose minimos tiesos – tai dėsniai, realiai veikiantys, programuojantys kiekvieno mūsų gyvenimo įvykius, kuriuos galime ir turime išmokti valdyti. Romano mintys – ne religinė alternatyva, o viena galimybių šiuolaikiškai priartėti prie amžinųjų Tikėjimo Tiesų...*

– *Koįiam Skaitytojui ši knyga adresuojama?*

– *Visiems, ieškantiems išeities iš nevilties, beviltiškumo ir nerimo kupinos kasdienybės.*

– *Skaitytojui iš anksto įdomu sužinoti, ar knygoje pateikiamas atsakymas į romano pavadinime slėpintį klausimą?*

– *„Taip!“ ir todėl linkiu Skaitytojui prasmingų minčių bei atradimų kupinų akimirkų!*

– *Šis romanas – pirmagimis. Kas jo „krikštėtėviai“, nusipelnę Autorės padėkos?*

– *Pirmiausia norėčiau padėkoti leidyklai „Baltos lankos“ (direktorių Saulius Žukas, vyriausioji redaktorė Agnė Jurčiukonytė, teksto redaktorė Solgita Vaitiekūnienė, viršelio dailininkė Dalia Šimavičiūtė), o taip pat rėmėjams – Trakų rajono savivaldybės tarybai, kurios finansinė parama palengvino romano gimimą.*

– *Linkiu pirmagimiui kuo greičiau sulaukti „broliuko“...*

– *Ačiū už prasmingą linkėjimą.*

Atgal